

645
1981

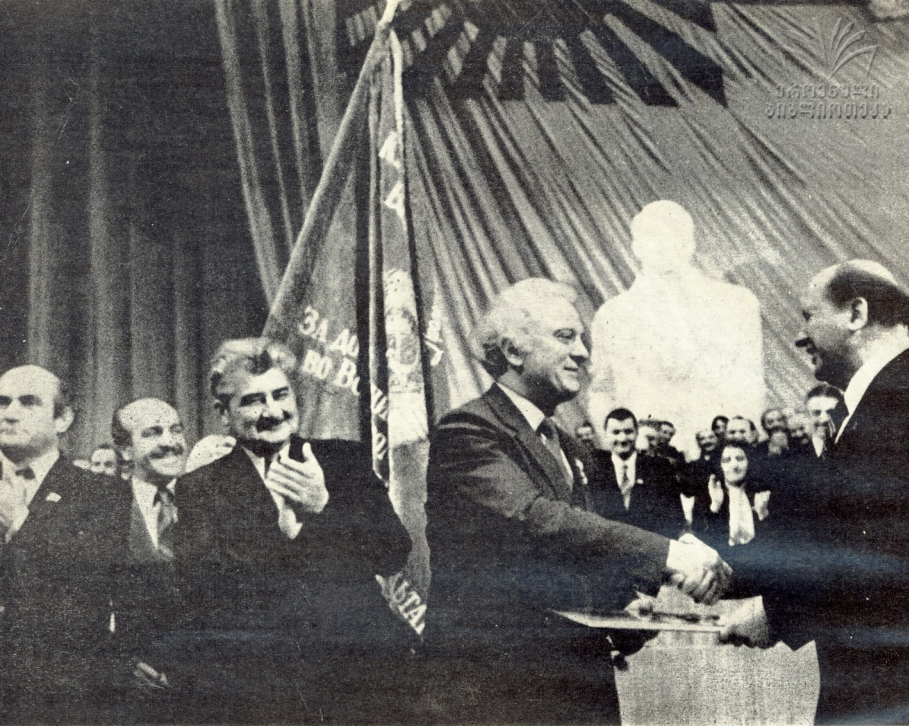
საქართველოს
საზოგადოებრივი
მეცნიერებათა
აკადემია

საქართველოს პედაგოგიკური ჟურნალი

ტ. 3 კ. 1
№ 4 1981 წ.

ISSN 0321-1509

საქართველოს სს რესპუბლიკისათვის სკკპ ცენტრალური კომიტეტის, სსრ კავშირის მინისტრთა საბჭოს, საქავშირო პროფსაბჭოს და სრულიად საქავშირო ალკ ცენტრალური კომიტეტის გარდამავალი წითელი დროშის გადაცემის დროს.

ბ. პიკვამისა და ს. ელიშვარაშვილის ფოტო.

(საქინფორმის ფოტოქრონიკა).

„საქართველოს კალი“

საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის ყოველთვიური საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და მხატვრულ-ლიტერატურული ჟურნალი.

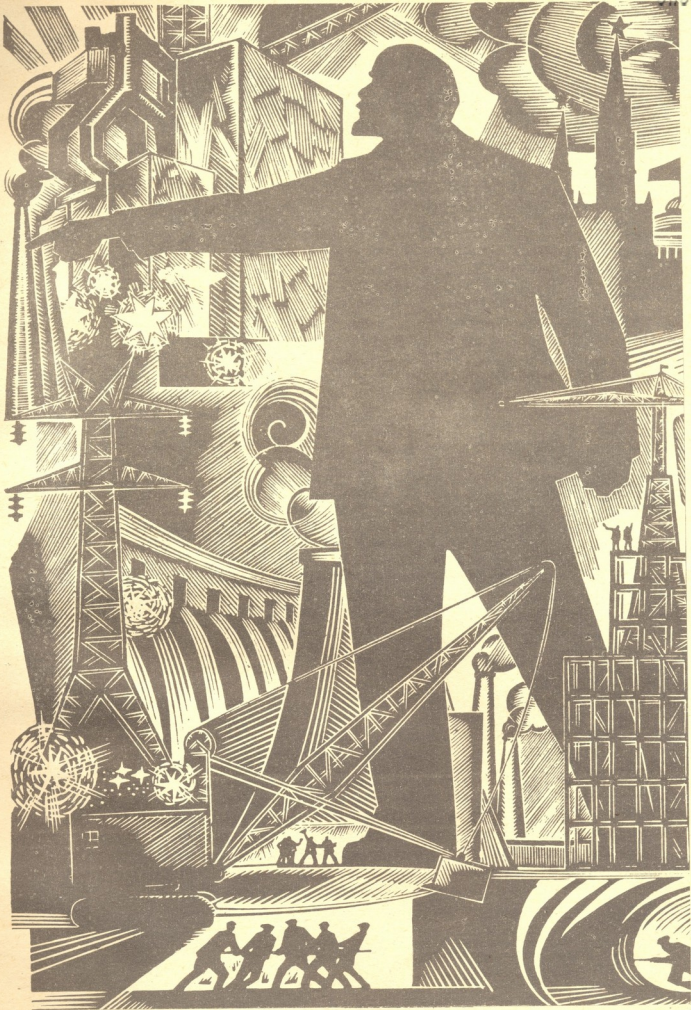

«САКАРТВЕЛОС КАЛИ»

Ежемесячный общественно-политический и художественно-литературный журнал ЦК КП Грузии.

პრეზერვაცია უფრო ძვირად, უფრო ხელსაყრელად

საქართველო
საბჭოთა კავშირი

პ. შარვაშიძე
საქართველო
საბჭოთა კავშირი

16796

დევნი სტურუა

„რა არის, კითხულობს — ე. ი. ლენინი, — პროლეტარიატის დიქციონერში? პროლეტარიატის არა მარტო დიქციონერში, არამედ არსებითად აუცილებელია უზრუნველყოფილ იქნას იგი მაქსიმალური ნდობით სხვაგვარადაც მხრივ ფიქტურულ კლასობრივ ბრძოლაში. რა არის ამისათვის საყირა?“

ამისათვის არა მარტო ფორმალური თანასწორობა საჭირო. ამისათვის საჭიროა ასე თუ ისე ანაზღაურე სხვატომელებისადმი შენი მოპყრობით ამ შენი დათმობებით ის უნდაიბოლა, ის ეჭვიანობა, ის წყნა, რაც ისტორიულ წარსულში მიუყენებია მისთვის „დიდმპყრობელი“ ერის მთავრობას“ [ვ. ი. ლენინი. თხზ., ტ. 36, გვ. 692].

ამავე ჩანაწერებში ამაღლებულ სიტყვებს ვკითხულობთ ქართული სახლის მიმართ:

„ფეოქრობ, რომ ბოლშევიკებისათვის, კომუნისტებისათვის საჭირო აღარ არის ამის შემდგომი და დანერგვითი განმარტება, და ფეოქრობ, რომ ამ შემთხვევაში, ქართველი ერის მიმართ, ჩვენ გვაქვს იმის ტიპური გაგებით, სადაც საქმისადმი ქვემარტად პრელუტარული დამოკიდებულება მოითხოვს ჩვენგან უარეს სიფრთხილს, თავახიანობასა და დამომობლობას... არაა ფერს ისე მწვავედ არ განივლიან „შუერაცხუოლი“ ნაციონალიზმი, როგორც თანასწორობის გრძნობას და ამ თანასწორობის დარღვევას, თუნდაც დაუდევრობით, თუნდაც ხუმრობის სახით... აი რატომ არის, რომ ამ შემთხვევაში სჯობია ეროვნულ უმცირესობასადმი დამომობლობისა და ლიბოტირების მხრივ გაეპაღოთ, ვიდრე დაეკლოთ მართლი“ [ვ. ი. ლენინი. თხზულებანი. ტ. 36, გვ. 692—693].

ვ. ი. ლენინის ერთდევალების შემდეგ კომუნისტური პარტია ბოლომდე დარჩა ერთგული თავისი დიდი ბელადის ანდერძისა. სწორედ კომუნისტური პარტიის ბრძნული ლენინური ეროვნული პოლიტიკის განხორციელების შემდეგია ყველა საბჭოთა რესპუბლიკის, მათ შორის საქართველოს ეკონომიკისა და კულტურის უმაღალით აყვავება. სულ მოკლე ისტორიულ ვადაში ამ რესპუბლიკებმა, რუსეთის ყოფილება განაპირა მხარეებმა, ფანტასტიკური ნახტომი გააკეთეს ჩამორჩენილობიდან პროგრესისაკენ, ააშენეს განვითარებული სოციალისტური საზოგადოება და წარმატებით იბრძვიან კომუნიზმის გამარჯვებისათვის.

ლენინმა ინტერნაციონალიზმმა კვლავ მთელი ძალით გაიჭელა საბჭოთა კავშირის კომუნისტური პარტიის XXVI ყრილობაზე, სკკპ ცენტრალური კომიტეტის გენერალური მდივნის, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის ამახანა ლეონი ილიას ძე ბრეჟნევის მოხსენებაში პროლეტარული სოციალისტური ინტერნაციონალიზმის შემდგომი განმტკიცებისა და განვითარების საკითხებს დიდი ყურადღება აქვს დათმობილი. ლ. ი. ბრეჟნემა, რომელმაც ვ. ი. ლენინისაგან დაიგვიდრა ქვემარტი ინტერნაციონალიზმის გრძნობა, ყველა რესპუბლიკის ეკონომიკისა და კულტურის განვითარებისადმი მამობრივი მზრუნველობა, კვლავ განაცხადა, რომ პარტია შემდგომშიც იზრუნებს ხალხთა ლენინური მეგობრობის განმტკიცებისათვის, არ დაუმეებს დიდმპყრობელური შოინიზმისა და ადგილობრივი ნაციონალიზმის რევიციებს.

საქართველოს მშრომელებმა კარგად იციან, რომ რესპუბლიკის ყველა ბოლომდინელი წარმატება, პარტიული და სახელმწიფო ცხოვრების ლენინური წირმებისა და პრინციპების აღდგენა-განმტკიცება დაკავშირებულია ლენინი ილიას ძე ბრეჟნევის სახელთან, რომლის ინიციატივითაც მიღებულ იქნა პარტიის ცენტრალური კომიტეტის ცნობილი დადგენილებები საქართველოს პარტული ორგანიზაციის შესახებ. ეს აზრი მაჟიოდ იქნა გატარებული საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობაზე სკკპ ცენტრალური კომიტეტის პოლიტიბუროს წევრობის კანდიდატის, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის ამახანა ვ. ა. შვეარდნაძის მოხსენებაში.

საბჭოთა ხალხი იმდენად შეკურნეს თავის მომავალს. მას ზუსტ უნათებს ლენინიზმი — ყველაზე უფრო სამართლიანი, უმარტური და მონიანე მოძღვრება. დიადი საბჭოთა კავშირის ყველა გრი გრძნობს ამ მოძღვრების ცხოველმყოფელობას, კომუნისტური პარტიის დაუცხრომელ ზრუნვას მათი ყოველმხრივი აყვავებისათვის. ამიტომაც არის, რომ ჩვენი ქვეყნის ყველა მშრომელი, რა ეროვნებისა და ტომისაც უნდა იყოს, თავდადებით იბრძვის კომუნიზმის გამარჯვებისათვის.

შეხვედი

— ჩვენი მამულ-დიდული

ცაში ვარსკვლავებს სწვდება საყრდენად, ყველა ბრძოლაში გამარჯვებული, ხვალ კიდევ უფრო მაღლა დაღვება. ჩადგან ლენინის ჭებები მოვდივართ, მისი აზრი და შეუი გვინათებს, ჩადგან ჭებთაში შემოვინახეთ მისი სიწმინდე, მისი სიმაღლი.

დადასტურებს კვლავ ისტორია: ჭებებს,

მის ანთებულს სოლოთან, პიტრთან რა კეშმარტი მაღა ჰქონია, ჩადგან შუქს და მზანს იტევდა.

ჭებს რომ ელტვია,

კვლავ ის ჭებთაში

თუ კოლხეთიდან,

თუ სამაგრიდან,

საქართველოში ქვენიც შევებთან,

ჩვენში ლენინი როგორ მოვიდა.

სიციკლის ზალის როგორ გვამტებდა.

როგორ ამტვრდა წყაროდ, ჩქეილად,

როგორ დაჰქიდა წმინდა ზატეოსთან

მისი სურათი ბებერ დედიდან.

ზატეს შუქი როგორ აინთო

მისი მჭეა და აზრი ნათელი,

როგორ დაჰქიდა სამარადისოდ

კულში და ეგრევე ყველა ქართულის.

ის ყველგან არის

შუად და სიკეთედ,

სიმატლისათვის ბრძოლის თავდად.

სადაც არწივი ბუდეს იკეთებს,

სად ჭებებია ჭებს მწვარეები.

წინგს გადავლით თუ

რუსს დაჰქიდა,

ხნული გაგვყავს თუ

ვაგებთ ჭებბებს,

ის ყველგან არის სახენათელი

გვისნის, გავსკვლის, გვას გვანებნებს.

სიმატლის ვლაშქრავთ,

ვიღებთ მწვერვალებს

და მაგალითი ისევ ის არა!

დროშად მივცემდვით მარად ელვარე

მისი ზატება დასაფიცარი.

წინაგ რომ ვუსწვნოთ შთიდან მობერილს,

კიდან ვარსკვლავთა კითიან გუნდები,

კვლავ ჩვენს შორის ზის ვით ახლობელი,

გულს გადავუხსნით, ვესაუბრებთ.

ახე თუნდება,

ახე ლამდება,

ახე ნათდება კვლავ მის ლიბოში,

დიდი სიკეთის უკვდავ თავდება

მარად ჩვენს შორის ციკლობას იღიჩი!

ზიქრები სავაქო

ინტერვიუ საქართველოს კპ წირის საქალაქო
კომიტეტის პირველ მდივანთან, სსკპ 26-ე ყრი-
ლობის დელეგატთან გელა მაქაშვილთან

კითხვა: თქვენ სსკპ 26-ე ყრილობის დელეგატი ბრძანდებით, ყრილობიდან ახალი გეგმებით, ენერგიით სავსე დაბრუნდით. გვიამბეთ, როგორ იბრძვის გორის მუშათა კლასი ყრილობის დირექტივების შესასრულებლად?

პასუხი: განვლილი ხუთწლიანი მუშაობის ნაყოფიერი იყო ჩვენი ქალაქისათვის. ამ პერიოდში მწყობრში ჩადგა ახალი სამრეწველო სიმძლავრეები, გაიხსნა საორტული კომპლექსი, ხარისხისა და სადღესასწაულო სახლები.

მეათე ხუთწლიან მანძილზე 14,5 პროცენტით გაიზარდა სამრეწველო პროდუქციის წარმოება, სახელმწიფო ხარისხის ნიშნაინა პროდუქციის ხვედრითაა წილმა მთლიან მოცულობაში 16,2 პროცენტს მიიღო.

1981-85 წლებში კიდევ უფრო გაიზარდა ქალაქის სამრეწველო პოტენციალი, მძლავრი ნაბიჯებით განვითარდება კვებისა და მსუბუქი მრეწველობა, ხუთწლიან განმავლობაში მწყობრში ჩადგება საკონსერვო მრეწველობის აგრესამრეწველო გაერთიანების ხილის კონსერვების საამქრო, დამთავრდება ბამბულის სანარმოო გაერთიანების ნაწილობრივი რეკონსტრუქცია-გაფართოების სამუშაოები.

სარეკონსტრუქციო სამუშაოები განხორციელდა ზორცომბინატში, საავტომობილო გზების სამინისტროს რკინა-ბეტონის ნაკეთობაზე და ლულ-ლიმონათის ქარხნებში.

ყოველივე ეს საშუალებას მოგვცემს 1980 წლის დონესთან შედარებით მიმდინარე ხუთწლიური ქსოვილების გამოშვება 29,2 პროცენტით გაზარდოთ, ხილისტენულის კონსერვებისა — 39,8, საშენი მასალებისა და კონსტრუქციებისა — 17,2, ხოლო ხელსაწყობისა — 27,8 პროცენტით.

კითხვა: — გორი საკონსერვო მრეწველობის ერთ-ერთი მძლავრი კერაა. თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ სასურსათო პროგრამა მოქმედებს, რას გვირგვინავთ გორელი მეკონსერვეები?

პასუხი: ამ მხრივ ჩვენი დიდი ამოცანები გვაკისრია. გორის რეგიონში, რესპუბლიკის ამ ერთ-ერთ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების მწარმოებელ და გადამამუშავებელ ძლიერ რგოლში კარგა ხანია მომწიფდა ხელმძღვანელობის ახალი ფორმების, წარმოების ინტერესების შეთანხმებისათვის ეკონომიკური ზემოქმედების ახალი ბერკეტების, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების შენახვის, ტრანსპორტირებისა და გადამამუშავების მწვავე პრობლემა. დღეისათვის უკვე ნათელია, რომ მომავალი მძლავრ აგროსამრეწველო კომპლექსის ეკუთვნის, ამ მიმართულებით პირველი ნაბიჯები ჩვენთან ჯერ კიდევ 1976 წელს გადაიდგა, როდესაც გორის საკონსერვო მრეწველობის აგრესამრეწველო გაერთიანება შეიქმნა. ასეთ პირობებში მუშაობის ხუთწლიანმა გამოცდილებამ ბევრი რამ გვასწავლა, ბევრი ბარევი დაგვანახა. დასამალავი არ არის, რომ სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების წარმოებისა და მათი დამამუშავებელი საწარმოების სიმძლავრეებში არსებული დისპროპორციის შედეგად დიდია პროდუქციის დანაკარგები, ესე იგი, საჭიროა მოვხაოთ გზები სეზონისწინების პრობლემებისა და თავის დასაძლევად, პროდუქციის შესანახად, მთელი წლის განმავლობაში სანარმოთა თანაბრად დასატვირთვად.

ამ პრობლემებისა და, აგრეთვე, გორის რაიონში მცხოვრების შემდგომი ინტენსიური განვითარების პერსპექტივების გათვალისწინებით, რესპუბლიკის კვების მრეწველობის სამინისტროს დახმარებით დაიწყო შესაბამისი მუშაობა.

საკონსერვო გაერთიანების რეკონსტრუქცია საშუალებას მოგვცემს უკვე წლის ბოლოსათვის 40 პროცენტით გაზარდოთ მისი ზანარმოო სიმძლავრე. პარალელურად XI და XII ხუთწლიანებში განხორციელდება ახალი კომპლექსების მშენებლობა. ეს კომპლექსები წელიწადში 200 მტნ. პროდუქტს ქალაქისთვის გამოუშვებს ეს ჩვენი მოკრძალებული წელიწადი იქნება ქვეყნის სასურსათო პროგრამის განხორციელებაში.

კითხვა: საქართველოს კომპარტიის XVI ყრილობაზე აღინიშნა, რომ მნიშვნელოვანდ განმტკიცდა მსუბუქი მრეწველობის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა. რა მდგომარეობა ამ მხრივ ბამბულის სანარმოო გაერთიანებაში?

პასუხი: გაერთიანებას განვლილ ხუთწლიან შემდგომ ახალციხის საქსოვი ფილიალი 480 საქსოვი დაზოგო, რომის წლიური საპროდუქტო წარმადობა 11 მილიონი მეტრი ქსოვილია. ამოქმედდა № 2 სართავი წარმოების პნევმო-მექანიკური დართვის უბანი, რომელმაც ყოველწლიურად 1600 ტონა მაღალხარისხიანი ნართი უნდა აწარმოოს. № 1 სართავი წარმოების რეკონსტრუქციის შემდეგ გაერთიანება ყოველწლიურად მიიღებს 500 ტონამდე ნართს. ამავე წარმოებაში მიმდინარეობს მაღალმწარმოებულ რი სავარცხნ-სარქი და ლენტეშმეორეთეული მანქანების მოწყობა. მეათე ხუთწლიან მთლიანად გაერთიანებაში დამონტაჟდა 1219 ახალი მექანიკა-დანადგარი. ამ გზით მიღებულმა ეკონომიკურმა ფაქტმა 1275 ათასი მანეთი შეადგინა.

კითხვა: ძალზე ბევრი რამ გავცოდა გორელი მწარმოებლების საბინაო-საყოფაცხოვრებო პირობების გასაუმჯობესებლად. მეთერთმეტე ხუთწლიანი ახალმშენებლობათა ხუთწლია. თქვენ რა გეგმები გაქვთ?

პასუხი: მათე ხუთწლეულში საექსპლოატაციოდ გადაეცა 85100 ჰე. მ. საცხოვრებელი ფართობი, ახალმოსახლეობა იზიმა 1250-მა ოჯახმა. წლეულს ბინათმშენებლობაზე დაგეგმილია 2017 ათასი მანეთის სამშენებლო სამონტაჟო სამუშაოები. ამ წელს მოსახლეობა მოიღებს 14,330 ჰე. მ. საცხოვრებელ ფართს, აქედან უდიდესი წილი განკუთვნილია ფიქრების, მეკონსერვეებისა და ხელსაწყოთმშენებლებისათვის. სულ კი XI ხუთწლეულში გორელები მოიღებენ 93,000 ჰე. მ. საცხოვრებელ ფართობს, 1,400 ოჯახი იზიმა მსახლმოსახლეობას. კაპიტალურ მშენებლობაზე განხილვით ხუთწლეულიდან შედარებით 5 მლნ. მანეთით მეტს ავითვისებთ.

ტოკეობა წარმატებით თავიდათავია. იქ, სადაც კარგად არის ეს საქმე დაყენებული, კარგ მარკენებლებსაც აღწევს. საქალაქო სოცშეკიბრებაში ხშირად იმარჯვებენ საკონსერვო მრეწველობის აგროსამრეწველო გაერთიანების, ანალიზური ხელსაწყოების საცდელი ქარხნის და ადგილმრეწველობის სანარმოო გაერთიანების კოლექტივები, ბრიგადები, ინდივიდები. სკკპ X XVI ყრილობისათვის ქვეყნის სოციალური და ეკონომიკური განვითარების ძირითადი მიმართულებების შესახებ პარტიის ცენტრალური კომიტეტის პროექტის განხილვამ გაზარდა ქალაქის მშრომელთა პოლიტიკური და შრომითი ენთუზიაზმი. პროექტის განხილვისას ქა-

გორელი ქალების ინიციატივით დაარსდა პროფსკოლა, გორში არსებობდა საზოგადოება „მანდილასანი“. ერთ-ერთი ისტორიულად იგრძნობდა გორის მშენებლობის ავანგარდული როლი. რას იტყვით დღეს გორელი ქალების შესახებ?

პასუხი: გორში ქალთა ავანგარდული როლი არა თუ შემცირდა, უფრო თავსაჩინო გახდა. ქალაქს საქვეყნოს გაუთქვეს სახელი სოციალისტური შრომის გმირებმა ელენე გვაგალაშვილმა, ნანული ჩერქეზიშვილმა, სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატმა მარინე ალბუთაშვილმა, სახელგანმა ფიქრებმა თამარ დადელაშვილმა, ვუფუნა ქურდაძემ, საქართველოს სსრ უმაღლესი საბჭოს დე-

XI ხუთწლეულში გაგრძელდება ქალაქის ნაკლსადენის რეკონსტრუქცია-გაფართოების, გაზიფიკაციის, მდინარე ლიახვის სანაპიროს გამაგრების სამუშაოები, საექსპლოატაციოდ გადაეცემა 2 საშუალო სკოლა და 3 საბავშვო ბაღი, საცურაო აუზი, ჩოგბურთის კორტები და სხვა საზოგადოებრივი დანიშნულების ნაგებობები.

პითხვა: სოციალისტური შევიბრება ხომ საქმით გამოხატული თეორიტიკაა, მაგრამ ზოგჯერ მოიკოჭლებს ხოლმე საჯაროობა, ურთიერთმტოქეობა, შესაბარისობა. რის შედეგია ეს ნაკლვანეებები?

პასუხი: უპირველეს ყოვლისა, სოცშევიბრების ორგანიზაციის არასათანადო დონისა. ცხოვრებამ დადასტურა, რომ მასების შევიბრება, კოლექტივებისა და ინდივიდების შრომითი მე-

ლაქში მრავალი საყურადღებო თაოსნობა და ინიციატივა წარმოიშვა. თუნდაც მეკონსერვეთა ბრიგადისა, რომელსაც მრავალ საბატიო ჯილდოს მფლობელი, საქართველოს კპ X XVI ყრილობის დელეგატი თამარ მაჭარაშვილი ხელმძღვანელობს. ეს გახლავთ ინიციატივა — საუკეთესო ბრიგადის სახელის მოსაპოვებლად. თ. მაჭარაშვილს მრავალი მომხრე და მიმდევარი გამოუჩნდა, ამან აამაღლა სოცშევიბრების ეფექტიანობის დონე, გააუმჯობესა ხარისხი. და კიდევ ერთი მომენტია აქ საყურადღებო — შევიბრების შედეგების შეჯამების ორგანიზაცია და პოპულარიზაცია. შეგიძლია უკეთესად იშუბა? იმუშავე!

პითხვა: 1881 წელს გორში გაიხსნა ქალთა პროგინზაზია, 1911 წელს

პუტატმა ციური გრიგალაშვილმა, მეკონსერვო გალინა სააკაშვილმა და სხვებმა.

გორელი ქალები ყოველთვის სასიკეთო ნაშრომებისა და თაოსნობების ატორები არიან, ისინი შრომის მოსწიანეთა ავანგარდში დგანან.

ალანინშავია, რომ ქალაქის პირველადი პარტიული ორგანიზაციების მდივნების 50 პროცენტს, სახალხო დეპუტატების საქალაქო საბჭოს დეპუტატების 46 პროცენტს ქალები შეადგენენ. ისინი კეთილსინდისიერად ასრულებენ დაკისრებულ მოვალეობას, ცდილობენ პირადი მაგალითით მაღალი მიჯნების დასაღამქრავად დარაზმონ თანამოსაქმენი.

საუბარი ჩაინერა **ბ. ნოზაძემ**

კონსენზი

მოთხრობა

შაბაძარი ლ ი ა ს ვ ა ნ ი ძ ე

როცა შეგვრბოლთ თვალი გადავავლებ, ერთი ჩვეულებრივი ჯა-რისკაცური კონცერტისათვის საუბარო მოზრდილი მწევნი ჩვე-ნი ბრიგადა. აქ იყვნენ მომღერლები, მოცეკვავეები, დელამატო-რები და ცირკის მსახიობები. ერთი შუახნის პოეტიც გვერია. ბევრი მათგანი გასტროლები მოყვებულნი იყო და, ახლა, ჩვე-ულებრივ ამაღლ მიანდა მორეულ სასაზღვრო ზონაში გამგზავ-რება.

ისე სწრაფად დაგვიძახეს, ისე პარიპარად მოგვიყვანეს თავი, რომ ზეირიანად ვერც კი გავიზრებ. რა უნდა მემღერა კონცერტ-ზე. თან ჩემი აკომპანიატორი მახლდა, ჩემი განუყვრელი მეგო-ბარი კაცი. და მასთან ერთად სწრაფად შევადგინე პროგრამა: ორი არია, ერთი — ფლიაშილის ოპერა „ამესალიმ და ეთე-რიდან“, მეორე — ბიზეს „კარმენიდან“. წარმეტყვის შემთხვევა-ში მარტყაფად ერთი ქართული ხალხური სიმღერაც მქონდა.

ჩვენს ჯგუფში ერთი მომღერალიც გყავდა თავისი აკომპანი-ატორით. როგორც გავიგე, ეს მომღერალი მოსკოვის კონცერვატორიის ბოლო კურსელი იყო, სუსტი, კაფანდარა გოგონა. აკომ-პანიატორი კი შუახნის კაცი გახლდათ. ვტყუბოდი, რომ გოგონა ძლიერ ღელავდა, ყელზე მაღალიმდ ისწორებდა ქრელ კაშხს. ისე მაგარად ითბუნებდა მოღერებულ მაღალ ყელს, თითქმის ეს-ეს არის ახლა ყინვა მოუჭრეს, ანდა თოვლს წამოჰყრისო.

ადრეული შემოდგომა იყო, გრილიადა, მაგრამ არც ისე, რომ ყელზე თბილი რა მოიხეიო. მომღერლის მთავარი ინსტრუმენ-ტი ყელია და თუ მისი რომელიმე ძარღვი გაცივდა, საქმე გა-თავებულა — ნულარ გახვალ სცენაზე და ჩაითბუნე ლოგინ-ში. ალბათ ამას მიშობდა გოგონა.

სანამ საბუთებს გაგვიფორმებდნენ, ჩვენ ერთმანეთი გავი-ცანიოთ. კოვონამ ხელი ჩამომართვა, გრძელი წამწამები ახაზამაში, ქვეშ ქვე ლიმითი შემომხედა. ისეთი ლიმითი, მსახიობებს რომ გვეჩვენა: გველიმბა თუ არ გველიმბა, მოგვითხოვება რომ გაეღიმიოთ. მოგვხსენებთ, ასეთ ლიმოს რა ელფერი აქვს. ზოგს, მართალია, მოხდენილად, ბუნებრივად გამოსდის, მაგრამ ახლა, მომღერალ გოგონას ბუნებრივად არ გამოუვიდა, რადგან ლე-ლავდა.

მისმა თანმხლებმა კაცმა ენერგიულად ჩამომართვა ხელი.

— მოხარული ვარ თქვენი გაცნობით, — მომმართა მან, — მე იგორ ვასილიევიჩი გახლავარო, ნატაშას აკომპანიატორი და, შეთავსებით, — დამწყნარებელიც..

— როგორ თუ დამწყნარებელი?! — გავიკვირე და ნატაშას შეხედე. ყელსახვევი ხომ შემოხვეული კეთილად, ორივე ხელითაც ყელს ითბუნებდა, პირს არ ალბებდა. ისევე ტუჩებმოყვულმა ძა-ლუმად გაიღიმა.

— მიივლად მივემგზავრებით გასტროლებზე... უფრო სწო-რედ, ნატაშა მიემგზავრება პირველად. მე კი... ქვეყანა მძევს შემოვლილი, კოლმურენიანობები, ჯარის ნაწილები... სან-დარსისი-კო და მებოიკო... — გაიციხა იგორ ვასილიევიჩმა, მერე ნატაშას მოხეია ხელი, — ნუ ღელავ, ვთავიყავ, ყველაფერი ისე იქნება, როგორც კონსერვატორიაში.

ნატაშა სტუდენტი იყო და, ბუნებრივია, ასე რომ განიცდიდა პირველ საგასტროლო მგზავრობას.

მეც გაგაზნებე. მაგრამ რა, ვისი სიტყვა ისმინა ის მაინც ღელავდა ისეთი მღვდვარებით, რომლის შემწვევა მხოლოდ ჩვენ, მომღერლებსა და მსახიობებს შეგვიძლია. სხვათა თვალისათვის, ნატაშა, ალბათ, ისეთივე ჩვეულებრივი მგზავრი იყო, რომელ-თაც მრავლად იტევს ტუპოლევს თვითმფრინავი.

სასაზღვრო ჯარების მთავარ პოლიტსამმართველოდან ოფი-ცერი მოგვეყვებოდა, რომელსაც ჩვენი ხელმძღვანელობა ჰქონდა დავალბებული. ვალოდია სამსონოვი შესახვედავად ახალ-გაზრდა. მაგრამ მთლად გაქაღარავეული კაცი იყო. თვითმფრი-ნავში ისე დატყესა და დაგვბინავა, როგორც მოსიყვარულე მა-შა დასხამს და დაბინავებს თავის შვილებს. სულ მოფერებითა და ალერსით გვეცეცოდა, მასზე უფრო ხანმოკლე იგორ ვასი-ლიევიჩიც კი მისთვის „შვილიყო“ აღმოჩნდა. და ეს ისე ბუნებ-რივად გამოსდებოდა, საპროტირო არაფერი იყო.

გავფრინდით.

მგზავრობას რამდენიმე საათი მოვანდომეთ.

აეროპორტზე მწვანეუდიანი ოფიცერები დაგვხვდნენ მსუბუ-ქი მანქანებით. მწვანით დაბურულ დაბაში გაგვანქანეს. კონ-ცერტი იმ დღეს რვა საათზე იყო დაწინაურებული ერთ-ერთი სასა-ზღვრო ნაწილის კულუმში. ჩვენ ქვეს საათზე დაფორმდით და და-რჩენილი ორი საათიდან ერთი დაბის პატარა სასტუმროში გა-ვატარეთ. ვისადილეთ, დავისვენეთ და ისევ მოგვადგინეს მწვანე-ქუდიანი ოფიცერები.

— აბა, შვილიევიჩო, — გვიღიმის ვალოდია სამსონოვი, — გაუვლდეთ გზას.

მომღერლები ერთ მანქანაში მოხვდით. შოფრის გვერდით იგორ ვასილიევიჩი დაჯდა, ვინადან სქელი იყო და უკანა სა-ვარტელზე ორ მამაკაცს შეგავიწროებდა. ნატაშა მე და ჩემმა აკომპანიატორმა შუაში ჩავისვით და თავისუფლად მოვთავს-დით.

იგორ ვასილიევიჩი შოფრის გამოელაპარაკა. შოფერი მოკ-ლედ და უხასისოდ აძლევდა პასუხებს. კაცი უნდა მიმხედარი-ყო, რომ მას, ასეთ ახალგაზრდა კაცს, ან ეხარებოდა ლაპარაკი, ანდა, საერთოდ არ უნდოდა გასაუბრებოდა უცხო მამაკაცს, ვინც არ უნდა ყოფილიყო იგი. იგორ ვასილიევიჩი კი არა და არ მოეშვა.

ნატაშამ ყელსახვევი მოიხსნა, რადგან მანქანაში ცხელი-და.

— მეტისმეტად ნუ გაანებრებეთ ყელს. უარესია, — მივმარ-თე ნატაშას.

— სწორად მემართება ანგინა... ნიაივ დამკრავს თუ არა. მე კი სიმღერა ძალიან მიყვარს.

— ბუნებრივია, მომღერალს სიმღერა უნდა უყვარდეს. აბი-თი ვცოცხლობთ. როგორც მაგლობელი ჩიტები, — გავლიმე მე. — თქვენ მართლა ღელავთ, თუ იგორ ვასილიევიჩი გიგო-ნებო?

იგორ ვასილივიჩმა, ეტყობა, ყური მოკრა ჩემს სიტყვებს.

— მღელვარების გარეშე სიყვარული და მუსიკა არ არსებობს! — წამოიძახა მან და ხელი ღირიგორივით გაიქნია, თითქმის თავის ნათქვამს მუსიკალური ელვადობა უნდა მიანიჭოს.

დაბიდან რამდენიმე კილომეტრი უნდა გაგვევლო, სანამ ერთ-ერთ სადარაჯოზე, მივიდოდით, სადაც დღეს პირველი კონცერტი უნდა ჩაგვეტარებინა. მეორე და მესამე დღეს სხვა ნაწილებში მატარებელი გადავინაცვლებდით. და ასე, სამი კონცერტით მოვთავებდით გასტროლებს. დრო შეზღუდული გვექონდა.

მანქანა დაბას გასცდა და ტრიალ მინდორზე გავედით. მერე, გზის პირას, ისევ გაჩნდა ნარგავები. გორაკს ავეყვით. ავიმალღეთ. გზა მდინარის პირს გაჰყვა, დაბალსა და განიერ ხეობაში.

სადარაჯოზე მივედით. გზაზე მესაზღვრეებმა შეგვჩერეს, მერე შლაგაუმი გაგვისწესეს და სამხედრო ქალაქში შევდით. ნაწილის მეთაურები მოგვეგებნენ. მოგვჩაერდა ათეულობით ცნობისმოყვარე ჯარისკაცის თვალი.

— დიდის მღელვარებით გელოდით, — მოგვმართა ნაწილის მეთაურმა, ახოვანმა და პრეკე ვაჟაკმა, — წამობრძანდით, კლუბი უკვე საყვება.

კლუბი მართლაც გაქვდილი იყო არა მარტო ოფიცრებითა და ჯარისკაცებით, აქ ოფიცრთა ოჯახებიც მოსულიყვნენ და რომ იტყვიან, იმდენ ხალხში წემის ყუნწი არ ჩაგარდებოდაო, სწორედ ისე იყო.

გამოსვლები სწრაფად მოვემზადეთ. ფრაკი გადავიცი, პეპელა პალსტუხი საყვლოზე კოხტად მოვირგე, თმაზე ჯაგრულა გადავიხსი და სცენაზე გასასვლელად მზად ვიყავი. ამ დროს ქალები ცალკე ოთახში იცვამდნენ და, როცა კულისებში ნატაშას შეხვდით, იგი სულ სხვანაირი მერქნა, ცისფერი, გრძელი კაბა ეცვა და უფრო მაღალს აჩენდა, გულზე თეთრი ბაბთა ჰქონდა დაბნეული, ისეთი პეროვანი და ნაზი ჩანდა, მეგონა, პირველსავე სიმღერაში დადებოდა.

დარბაზი ამ დროს ისე იყო განაბული, თითქმის იქ მსხდომი ნი დახურულ ფარდას კი არა, საინტერესო სანახაობას უყურებდნენ, ანდა მუსიკას ისმენდნენ. ასეა ხოლმე სამხედრო კლუბებში, — სამოქალაქო კლუბებთან განსხვავებით, აქ ასეთი ჩვევა აქვთ, ასეთი წესრიგი. ისინი ჩუმად და მოთმინებით ელოდნენ ფარდის გახსნას.

პროგრამის მიხედვით, ნატაშა სამი კაცის მერე უნდა გამო-სულიყო, მე ბოლოს მიწევდა. ჩვენი კონცერტი არანაკლებ სამ საათს მაინც გასტანდა. ხომ არ მოექანაცვით მაყურებელსო, იკითხა ცირკის მსახიობმა, როცა ყველანი ერთად შევიკრიბეთ. ამის პასუხად ნაწილის მეთაურმა იგივე სიტყვები გაიმეორა, შეხვედრისას რომ მოგვმართა, — რას ბრძანებთ, დიდის მღელვარებით გელოდითო. ეს იმას ნიშნავდა, რომ მათ ხელგონების რეჟიშორთან შეხვედრა მონატრებოდათ.

კონფერანსიე მოსკოვის ფილარმონიის მსახიობი იყო. იგი ავანსცენაზე გავიდა და დარბაზმა ტაში დასცხო. საყვამოდ ძლიერ აგუგუნდა კლუბი. ნატაშა შეკრთა. იგორ ვასილივიჩმა რაღაც უჩრქოლა, ალაბთ კიდევ ერთხელ შთააგონა, რომ გულმგარად ყოფილიყო.

კონფერანსიე რაღაც სახუმაროს უყვებოდა შეკრებილთ და დარბაზიც ხარხარებდა. მზიარული და საზეიმო განწყობილება უკვე სუფევდა. დანარჩენი ჩვენზე იყო.

გავიდა პირველი გამომსვლელი — დეკლამატორი. არმიულ თემაზე დაწერილი მოთხრობა ზეპირად წაიკითხა გრძნობითა და გამომსახველობით. მქუხარე ტაში დაიმსახურა. მსახიობი სცენიდან არ გაუმეფს და მეორე მოთხრობაც წაიკითხეს. ეს უკვე იუმორისტული მოთხრობა იყო და მთელმა დარბაზმა გულიანად იხარხრა. ისევ დასცეს ტაში, ისევ არ უშვებდნენ, დაღლილი მსახიობი კულისებში რომ შემოვიდა, სულს ძლივს იოქვამდა. სამჯერ გაიყვანეს, მაგრამ ამჯერად ვეღარ გასტყეს, ვეღარაფერი აიქმეინეს, ზუზუმობა საქმეა, აქ პირველსავე კონცერტზე რომ დაიხარჯოს, ხედა, ზეგ, რაღა საფანელი ყოფა!

მერე პოეტო გავიდა. კარგი ლექსებიც წავიკითხე. მაგრამ მეტი-სმეტი მოუღია, ზომ მოგესვენებოდა... იგი სცენას ვეღარ შეგლიხ. ნატაშა კი მეგულისწიდან ლამის გათავდა. დგას იგორ ვახი-ლევიჩის წინ, ხელებს იფრუტებს და ჩუმად ეუბნება თავის აკომ-პანიატორს:

— ჩაფლადები... თითქოს ხმაე აღარა მაქვს.
— ნატაშა, შენ მე მომკლავ. აი, ნახავ. ყველაფერი კარგად იქნება! — ემუდარებოდა იგორ ვახილევიჩი.

როგორც იქნა, უკანასკნელი ოფლი მიწონურა პოეტმა და კულისკენ შემოვიდა სახეიანიღებულო, აღვზნებულ და ბედ-ნიერი, რომ თავისი ნაოღარო ასე უხუდად გადმოადრეჭებოდა.

კონფერანსები ნატაშას გვარი გამოაცხადა და ხელი კულ-სებისკენ გამოიშვირა. რომ ნატაშა და მისი აკომპანიატორი გა-სულიყვნენ. და ისინიც დაიძრნენ, იგორ ვახილევიჩი ნოტების პიანინოსკენ, ნატაშა — ავანსცენაზე აღმართულ მიკროფონის-კენ. რასაკვირველია. ასეთი ფერის გამოჩენა შესწავდა და-რბახს. დადრახში კი უშარბიელ უშარბიე საცოლად გაქცაოი იყო.

ჯარისკაცები ფეხზე წამოდგნენ და გოგონას ტაშით შეხე-დნენ. მერე დასხდნენ და გაინახნენ.

აღლევებულო ნატაშა კი ლერწამივით ირწეოდა.
იგორ ვახილევიჩი მზად იყო დასაკრავად მომღერლის ნი-შანს ელოდა. და აი ეს ნიშანიც: ნატაშამ მისკენ გაიხუდა და თავი დაუქნია.

იგორ ვახილევიჩმა თითები კლავიშებს შეაბო და პიანინო აქლერდა. ნატაშამ თავიდანვე მაღალი ნოტები აიღო, ხმას აუ-ნია და აუწინა.

უცებ ბრავაბარუგით წამოცვიდნენ ჯარისკაცები. და არა მარტო ჯარისკაცები, ქალებმა ბავშვებს ნააღვს ხელი და გაა-ქანეს. ყველაინ კლუბის ქვესავე ფართო კარს ეცნენ და და-რბახი თვალის დახამხამებაში დიეცადა.

გაოგნებულ იგორ ვახილევიჩს ხელები კლავიშებზე მიეყი-ნა, ხოლო ქანდაკებად ქცეული და დაღუმეწული ნატაშა აღარ იმწეოდა.

— რა მოხდა?! — შეგშოთოდით კულისებში.

მე ნატაშას გამოსაყვანად გავემართე. მიუახლოვდი და ხე-ლი მოვიღე. შემოხუდა. თვალბინი ცრემლით ჰქონდა სახე-კულისებში რომ გამოეყვანე, ჭირდა. იგორ ვახილევიჩი ხმას ეწერ იღებდა. ახლა თითონ იგი იყო დასამწიფებელი.

ამ დროს, მოგვიახლოვდა ნანლის მომრტგანყოფილების უფ-როსი. მაღალი, კობტად გამონყოზილი პიანინო და ყველას მოგ-ემართა:

— საგუშაგოს მორიგეშ ეს-ეს არის გავცნობა... ნანლიშ გან-გამი გამოცხადდა... გვაპატიო! ნომრე პირველი მზადყოფნა!

თქვა თუ არა ეს, იგიც გაეარდა კულისებიდან.

ნატაშა, რომელსაც ალბათ სულ სხვა აზრებმა დასცია თავ-ზარი, უცებ მოიცუცლდა, იგორ ვახილევიჩს მიუხვია.

— მე კი შეგონა...

— დაშვიდდი. ჩემო გოგონა... შენ ჩინებულად აღდე ნოტო...

— ახლა კი ამოიღო ხმა იგორ ვახილევიჩმა.

მაღლ ყველაფერში გაეგარკეცეს. სახელსავე თურმე მექანხ-მები ამოქმედდნენ, გარნიზონი ფეხზე დადგა, ქალები, ბავშვე-ბი? ისინი რატომღა წამოიშლდნენ? მათაც თურმე თავიანთი პოსტი ჰქონდათ ასეთ ვითარებაში. აი როგორ ფეხიშლობენ. აი როგორ გვიცევენ!

რალას ვიხამდით!

კულისს გამგემ გვთხოვა ცოტა ხანს მოგვეცადა, სანამ გან-გაში დამთავრდებოდა. ვისხებოდა და ველოდით. მაგრამ დროც არ ითმენდა. საქმე ის იყო, რომ ჩვენი მატარებელი, რომელსაც იმ საღამოსვე უნდა გაეყოლოდით, ღამის თორმეტ საათზე გა-დიოდა. დღითი სხვა ნანლიშ მოგველოდნენ.

ათი საათი შესრულდა. მაინც ესხუდვართ და ველოდებით. ათას რამეს ვფიქრობდი, როგორ დაარღვიეს დღევანდებმა სა-ზღვარი, როგორ შეეპრძოლნენ ჩვენი ბიჭები, აი ისინი, ნელან

დარბახში რომ ხარბადებდნენ. იქნებ, ზოგნიველი მათგანი შერ-კინებისას კიდევ დაჭრეს, კიდევ მოკლეს... სწორე, გითხრათ, ცუდ გუნებაზე დავდედი. რალა ფასი ექნებოდა კონცერტის გაგ-რძლებას, გინდევ მოზრუნებულყვენ დალილად დაქანცული მე-ბრძოლები! ანდა, მოზრუნებიათ კი კლუში? ვიქას! ექნებოდა ჩვენი მოსმენის თავი!

— რას ვიხამ, ასეთია ჩვენი ცხოვრება, — მხრების აჩე-რით მოგვმართა სამსონოვა, რომელიც განგაშის ვაშს ჩვენთან იყო.

თერთმეტი შესრულდა და ავიბარგეთ. გავიძრე ფრაკი. სხე-ბამც გაიხადეს საკონცერტო სამოსელი. ჩვენთვის განკუთვნილი მანქანები კლუშთან გველოდა, ჩავსხედით და პირდაპირ სადგუ-რისკენ გავიწეთ.

ნატაშა ისევ ჩემს გვერდით იჯდა, იგორ ვახილევიჩი ამ-ჯერად აღარ ევალებოდა მოფერს. ღამიერებილი და გასუს-ლები ვიყავით. ვინ იცის, საზღვარზე ამ დროს რა ხდებოდა! ნატაშას არაფერს ეუბნებოდა და არც იგი იღებდა ხმას.

მანქანის ფარები ზუსა ანათებდა. წინ ერთი მანქანა მდის, მერე ჩვენ მივყვებით. ჩვენ სხვა მოგვედგეს.

სადგურზე მივედი. სადგურზე, რომელიც სასაზღვრო ზო-ნაში რკინიგზის ბოლო პუნქტი იყო. მატარებელი უკვე ჩამო-ყვებინათ. ჩვენ ჩვენი ადგილები მოვხატეთ, პარგი-პარხანა მივა-წყ-მივანყეთ და დაეინავადით.

სადგურის ბაქინად უცებ ხმაური შემოგვესმა, ჩემების ბრავაბარუგი და მხიარული ხმები. სანამ ფანჯრიდან გადვიხე-დავდიო. ვაგონის დერფანში კლუბის გამგე შემოიჭრა, აღელ-ვებულები და აქომინებულნი.

— ძვირფასო მსახიობო!... ამხანაგო პოდმოლოვნიკო! — უნდოდა ყველასათვის ერთხმად მიემართა, — მატარებელი გა-სულამდე დარჩენილია ათი წუთი... გთხოვთ, ნუ გაანბილბთ... ისინი აქ არიან!...

ბაქანს ღამიერები ანათებდნენ, ვაგონთან უამრავ მესაზღ-ვრეს მოეყარა თავი და უკვე ტაშის აყოლებით გაიპახიდნენ:

— ნა... ტა... შა! ნა... ტა... შა!

იგორ ვახილევიჩი ბავშვითი აცმუცდა.

— ნატაშა, ძვირფასო! დანახვე, წამოდი, ჩქარა!

ხელი მოკიდა და გოგონა ტამბორისკენ გაარბენინა. ჩვენ უკან მივეყვით. ტამბორი ჩავიჭყვით. ვაგონის კარს ჯარისკაც-ები მოაწყდნენ და ნატაშას დანახვაზე უცებ გაქცევდნენ, გაინა-ბნენ. ცხადი იყო, რასაც ელოდნენ.

ნატაშა დუმდა. ვინ იცის, რა ამბები ტრიალებდა ახლა მის გულში, ამ უჩვეულო აუღბლორის წინაშე. მე მის სახეს ვერ ვხედავდი.

და ამ დუმილში ნახად, წარწარად გაისმა ნატაშას ტბილი ხმა. ამღერდა გატაცებით. ვერც კი გაავიეთ, როგორ დაიძრა მა-ტარებელი, ვერც ნელა. შემოწმევლად ნავიდა. ვაგონთან ერთად დაიძრნენ ჯარისკაცები. თვლები რომ ახმაურდა, ჩემებისც აბ-რაგუნდა. ნატაშა კი თავდაფრევებით აბნევდა პანგებს ღამის წყვილაღმად და ალბათ მისთვის უკვე უნდო ერთი იყო ვინ უსმენ-და.

მატარებელი სვლას უმატებდა და ჯარისკაცები მორბოდ-ნენ. გათავდა ბაქანი და ისინიც შეჩერდნენ. ნატაშას კი სიმ-ღერა ჯერაც არ დაემთავრებინა.

და ისევ ყრულ, შორეულ მოძახილად ჩავეცსმა ჯარისკაც-ების ტაშსაყოლოდ „ნა... ტა... შა! ნა... ტა... შა...!“

მატარებელი მიჰქოდა.

გამყოლი, რომელიც აქამდე კიბეზე იდგა, ზემოთ ამოვიდა. ნატაშა ჩვენსკენ შემოიბრუნდა და ტამბორის მიმქრალ შუქზე დაეინახე მისი გაბადრული სახე და ცრემლიანი თვლები.

— ესცე კონცერტი! — აღტაცებით წამოიძახა იგორ ვახილე-ვიჩმა, ნატაშას ხელი მოხვია და ვაგონში შეიყვანა.

ქეთევან ლოთიანი

სამოცდაათი წელი შეუსრულდა გამოჩენილ ქართველ ენათმეცნიერს, იბერიულ-კავკასიურ ენათა აღიარებულ მკვლევარს, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის აკადემიკოსს, საქართველოს სსრ მეცნიერების დამსახურებულ მოღვაწეს, საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ენათმეცნიერების ინსტიტუტის დირექტორს, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პროფესორს ქეთევან ლოთიანისთვის.

უურნალ „საქართველოს ქალის“ რედაქციის კოლეგატივი, მისი სარედაქციო კოლეგია და მრავალათასიანი მკითხველი ულოცავენ უურნალის სარედაქციო კოლეგიის წევრს, სახელგანთქკარ ქართველ მეცნიერს ამ თარიღს და უსურვებენ დიდხანს სიცოცხლესა და ნაყოფიერ მეცნიერულ მოღვაწეობას.

მოულოდნელ პასაჟებს. ზოგჯერ კური-
ზებსაც კი.

ბერი სანტერესო დეტალი ჩაბეჭდი-
ლა მსახიობი ქალის მესხერებაში, ბე-
რი რამ შუემნქვეია და არ დაუკარგავს,
ჩაუნიშავს. რაც თანდათან აკინძა და გა-
გვიზიარა ნერილობაში ვაჟი გომიშვილზე,
უნაგე ჩხვიძეზე. შალვა ღამბაშიძეზე, სა-
ნდრო კორეოლიანზე, სესილია თაყაიშვი-
ლზე, ღიმიტრი ალექსიძეზე, აკაკი კანტა-
ლიანზე. მანვე გააცოცხლა ის წუთები,
თავის გამსახიობებს რომ ეხება: 1936
წელს სტუდიის დირექტორის სამსონ სუ-
ლაკაურის შემთხვევითი უნახავს, მისწო-
ნებია და კინოსტუდიაში გამოცდების
ჩაბრუნა ურჩევია.

„დიდხანს მესაუბრა, დამამიშდა, გა-
მახალისა, ჩემს გულშიც გაიღვიძა ოცნე-
ბამ, თეატრის სიყვარულმა. მეორე დღეს
ადრინადა ავდედი, გადავივარცხნე თმა.
შვიდი დიდი ბაფთა, ჩითის კაბა, ღამე
რემ გაერცხა. დილით უთითი გავატყი-
კინე, ლექსიც თითქმის ვიცოდი და გამო-
ცდაზე წავდი. სადარბაზოში გოგონები-
ც ირეოდნენ, საუბრობდნენ, მე ვიდედი
კედელთან მარტო. ატუხული: რატომ მო-
ვედი? არა. უნდა წავიდე! უსაზღვროდ
ვიდედი. გამოიარა სამსონ სულაკაურ-

გამოცდის შემდეგ აღმოჩენილი ვიდეო-
დი, ლოყები მენოდა, გული მიცემდა, და-
ლილი არაეინ მელოდა. არაფერი უნდა
არ იცოდა.

ასე გავხდი კინოსამსახიობი სტუდიაში
სტუდენტად“.

ეს მსახიობის ავტობიოგრაფია. მას-
ში მისი სულის მოძრაობაც ჩანს, ნათე-
ლი ღიმილიც და მისი ხმაც ისმის. იგი
უშუალოა, უტყუარია; მას მართლაც
კარგად დაებოდა მსახიობობა, ქართული
სცენის კორფეთა შორის ყოფნა, ბრწყი-
ნვალ პარტნიორები; პარტნიორი პარტნი-
ორს ზრდის და, მისი ხელმოწერა იხვე-
ნებოდა ვერიკო ანჯაფარიძის, სესილია
თაყაიშვილის, შალვა ღამბაშიძის, ვასო
გომიშვილის, გიორგი შავგულაძის გვე-
რდით. აი, მოგონების ერთი ფურცელიც;
იგი ლევან შატერაშვილის მიერ დადგ-
მულ მუსეტროვის „ალანის ოჯახს“ ეხე-
ბა. მამა შალვა ღამბაშიძე იყო, დედა — სე-
სილია თაყაიშვილი. შვილები — გიორგი
შავგულაძე და გიული ჭოხონილიძე.
„რძალს მე ვასახიერებდი; სესილია აი-
რემა, რა პიესაა, რად უნდოდათ. არ იე-
ლის ხალხიო. რეპეტიციები მაინც ტარ-
დებოდა. მსახიობებს მისი ნერვულობა
გადავდედებოდა ხოლმე დადარდნიანდ-
ბოდით“.

ქალაქი

ქალაქი

თქმულა და კვლავაც ითქმება, რომ
თეატრალური ხელოვნება, ანუ ხელოვნება
ნარმოსახეა-ნარმოდგერისა, მსახიობის
სხვადასხვა ქვეყნის ფარდის დახურვასთან
ერთად კედება...

მაგრამ ფარდა ისხნება და იწყება ხელა-
ბალი, სიცოცხლე...

ამ კვლავ-გაცოცხლებამა ტანჯვაც
და სიხარულიც, დაოსტატეა საიდუმლო-
ბაც და განმეორების განუყოფლობა.

ყველა როდი იტანება სცენაზე, ყველა
როდი იწყებს ფარდის გახსნისას თვითდან
სიცოცხლეს!

ტანჯვები, ცხადია, შინაგანი ენერგიის
სულიერი სიმშვიდის ხარვეზს და გაქმვას
ვეულისხმობ. — რასაც არ გაცხედ, დაკა-
რგულია!

ასე სწამს მარინე თბილელსაც. ასე
სწამს და ეს მხოლოდ მისი მდიდარი შემო-
ქმედებიდან, განსაკუთრებით ბოლო დროს
შექმნილი სახეებიდან კი არა, არამედ
მოგონებათა იმ ფრიალ სანტერესო ფუ-
რცლებიდანაც ჩანს, რომლებსაც დროდად-
რო კითხულობთ ხოლმე ქართულ ჟურნალ-
გაზეთებში.

მსახიობი მსახიობის სარკეა. პირვე-
ლად ერთმანეთის სახეზე კითხულობენ
ისინი ჯერ კიდევ კულისებში თავიანთი
ნამოქმედარის ავ-კარგინობას. მსახიო-
ბი მსახიობის სარკეა და უპირველესად ისი-
ნი ჩაიბახსოვრებენ რეპეტიციებზე მომზ-
დარ აფეთქებებს. უცაბედ მიგნებებს.

მა, გამამხნევა. აბა შენ იციო, და შევი-
და საგამოცდო დარბაზში.

— მოდის. მოდის. დიდო ალექსიძე
მოდის. — ფორიაქდნენ უცებ ბავშვები
და აქეთ-იქით გაიფანტნენ. — დიდო
ალექსიძე იქნება მსახიობის ოსტატობა-
ში. რა კარგია!

— მარდი, დიდი ნაბიჯებით, კეთილი
ღიმილით შემოვიდა, მეკრცხლი თვალები
ყველა მოიკაფიერა, ყველას მიესა-
ლმა და შევიდა საგამოცდო დარბაზში.
დადგა ჩემი ჯერი შევედი. გრძელ მაგი-
დას უსხდნენ აკაკი ფალავა, ნიკო შიუკა-
შვილი, ვალენტინა ფლენტი, მოშორებით
სტუდიის დირექტორი სამსონ სულაკაუ-
რი შევიწინა, რომელმაც შემაგულიანა
სტუდიაში შევსულიყავი.

დიდო ალექსიძე ჩემსკენ მამოვიდა და
მკითხა, რამდენი წლია ხარო.

— თექვსმეტისა ვიყი.
— რატომ მოხვედი გამოცდაზე?
— უნაგე მსახიობობა ვიცნებობდი
მეფიო, — მივიუფე მე.
— კარგია, ამას რა სჯობს, მსახიობი
მეფიცხედ უნდა იყოს და ალერსიანად
შემომარტყა ღოჯაზე ხელი, შემომარტყა
და თეატრი დამაბედა.

აქეთ შალვა ღამბაშიძე ამშვიდებდა
თურმე, იქით შავგულაძე ილიმებოდა
ულვაშებში, — „მასაც ხომ როლზე მუ-
შაობის თავისებური „სისტემა“ ჰქონ-
და. — ხედეოდა სესილიას ოინებს“ —
ნერს მარინე თბილელი და ფრჩხილებ-
საც ხსენის: „გენერალური რეპეტიცია მო-
ახლოვდა, სესილია ტაყაიშვილი კაბა ჩა-
იცვია, მოხდენილად შემოიყვანა თავმალა...
ალამ-ბალამის ძახილით ნაბაჯავჯლა
სცენაზე და დარბაზში ერისხლები ტა-
ში და სიცილი გაისმა. მართლაც, სესი-
ლია ამ საექტაულში ბრწყინვალე იყო...
პრემიერის შემდეგ შალვამ თქვა: ბიჭოს.
ამას აღარ დაუჯეროთ, ბატონო, ჩვენ ხა-
სიათს გვიფუჭებდა და თვითონ როლს
აკეთებდაო. გადახვია სესილიას, ჩაიკრა
ცელში და მიუღოცა გამარჯვება“.

მსგავსი „ნერიმანის“ დახსენებმა მხო-
ლოდ პარტნიორებს შეუძლიათ, ასეთი
დეტალების გახსენებით კი ბერი მივიწ-
ყებული ამბავი ცოცხლდება, ამა თუ იმ
მსახიობის პორტრეტსაც ცხოველი ფერ-
ბი ემატება. ამიტომ ვთქვი, მსახიობი
მსახიობის სარკეა მეთქი...

1940 წლიდან იწყება მარინე თბილელის შემოქმედებითი გზა. მომავალი მსახიობი, ცხადია, თავის პირველ გმირს, პირველ როლს თეატრალური ინსტიტუტის კედლებზე უდგება. მარინე თბილელი (სტუდიის შემდეგ იგი რუსთაველის სახელობის თბილისის სახელმწიფო თეატრალური ინსტიტუტის სტუდენტი ხდება), ინსტიტუტის სცენაზე ა. ვასაძის მიერ დადგმულ ბ. ვოიტივოვისა და ლ. ლენინის „პაველ გრეკოვში“ ტაჯიკი გოგონას მირ ახმედოვას როლის საინტერესოდ განსახიერების წყალობით რუსთაველის სახელობის სახელმწიფო თეატრში შედგამს ფეხს და იმავე სეზონში ასრულებს ნინოს როლს ს. შანშიაშვილის „გიორგი სააკაძეში“. მას მოჰყვება ვოდევილური და კომიკუ-

ბით, ახალგაზრდული ცეცხლით და აქტიური ალღოთი მარინემ დასაყდ მალე შეაყვარა თავი და მაყურებელსაც. მან ბევრი როლი დაისაკუთრა, დამიშვენა და თავის ხმაზე აანყო. მათ შორის განსაკუთრებით გამოსარჩევია ლარისა (ოსტროვსკის „უშნივოთი“), ძიძია — (ს. შანშიაშვილის „ხვეისბერი გოჩა“), საპატერა (გარსია ლორკას „მეჩქემის ჯადოქარი ქალი“).

კ. მარჯანიშვილის თეატრის სცენაზე, სადაც 1946—47 წლების სეზონში მივიდა მარინე, მან განასახიერა ფლორელა (ლომე დე ვეგას „ცეკვის მასწავლებელი“), ქალბატონი კაპულტი (შექსპირის „რომეო და ჯულიეტა“); ლიანა (ვ. შატრაიას „სანაპიროზე“), ტაიკო (ი. მოსაშ-

ერ დადგმულ „ძველ ვოდევილებში“ ნათესა მანველი კეკელა (ქ. ბაბუტაშვილის „თელა სასამართლოში“).

ამ სპექტაკლში აღსდგა **მარინე თბილელი** დევილის ძველებური სულს — **მარინე თბილელი**. ეუზი და მიმზიდველობა მსახიობმა მკვეთრ გროტესკს მიმართა და ამ შროიან ქალს ელარც შეიცნობდით გრიძისა და ჩაუბულობის გამო. მისი კეკელა გლახა ჭრიაშვილივით „ჭრიალა“ და აბეზარი იყო. ძლიერი გარდასახვა მოხდა აგრეთვე ი. ჭავჭავაძის „კაცია-აღამიანში“, სადაც მან ვასო გოძიაშვილის ლუარსაბს გაუწია დარეჯანობა (დადგმა ვ. ყუშიტაშვილისა, აღდგინა ვ. გოძიაშვილმა). ეს ორი როლი იქცა ხიდად მსახიობი ქალის შემოქმედების ორ ეტაპს შორის; ამით

შექსპირი. „რინარდ III“. ჩიჩარდის დედა

რი როლები: აბიგაილი (სკრიბის „ჭიჭა წყალი“), ნინო (ჯ. ერისთავის „დავა“), ლაურა (ლომე დე ვეგას „სხვისთვის სულელი, თავისთვის ჭკვიანი“), ლიზეტა (გოლდონის „საბატარძლო აფიშით“), მაგრამ როლი, რომლის განასახიერებთაც მარინემ საბოლოოდ ირწმუნა თავისი არჩევანის სისწორე, როლი, რომლის მეოხებითაც მთელი არსებით შეიგრძნო, რომ თეატრი თავისი სახლია, იყო თეკლე ბატონიშვილი ს. შანშიაშვილისავე „კრწანისის გმირებში“ (დადგმა დ. ალექსიძისა).

გადის ოთხი წელი და მარინე ს. ჭანბას სახელობის სოხუმის სახელმწიფო დრამატული თეატრის გამორჩენილი მსახიობი ხდება. მოხდენილობით, პირველ-

ვილის „მისი ვარსკვლავი“. მარია ანტონოვა (ნ. გოგოლის „რევიზორი“), მირანდოლინა (კ. გოლდონის „სასტუმროს დიასახლისი“), ნინო (ს. კლდიაშვილის „დაბრუნება“), ნანა (რ. ებრაძის „ნანა“).

ამ როლებს მარინესებური სილამდე, მოხდენილი გარეგნობა და მიხრა-მოხრა სჭირდებოდა. ცეკვა, სიმღერა, იუმორის გრძნობა უნდა. სინაზე და ლირიზმიც იყო საჭირო, მკვეთრი სახასიათო შტრიხებიც, და მარინეც არ იშურებდა ნიჭსა და უნარს. რამდენ მეტამორფოზას განიცდის მსახიობი! — ხან იცინის, ხან ტირის...

მარინე თბილელის ამ მეტამორფოზებიდან თავდაპირველად უნდა გამოვეყო ათიოდე წლის წინათ, ვ. გოძიაშვილის მი-

მთავრდება მარჯანიშვილის თეატრის ხანა და იწყება ხანა რუსთაველის თეატრისა, თეატრისა, სადაც ფეხი აიდგა მარინე თბილელმა როგორც მსახიობმა და რომელსაც უკვე სახელოვან და დაოსტატებულ არტისტად დაუბრუნდა.

სამას სპექტაკლს გადააქარბა რ. სტურუას მიერ დადგმულმა პრეტის „კავკასიურმა ცარცის წრემ“, მაგრამ წარმოდგენამ თუ თავდაპირველი სიცოცხლე შეინარჩუნა, ამაში სხვებთან ერთად მარინე თბილელსაც დიდი წვლილი მიუძღვის. მისი გულზნაობა, წარმოსადგენი და ოდნავ ცინიკური ნათელა თვით მასწავლებელს, როცა ნიდავგი ეცლება, არ სცილდე-

ბა დათქმულ „ნრეს“. ინარჩუნებს გარეგნულ ღირსებას ფარისებური სიტყვა-პასუხით, დედა-შვილობის სახელით იგი ქორეით ცდილობს ცარცის წრის შიგნით მყოფი უშუალო ბიჭუნას მიტაცებას. თავად გიორგი აბაშვილის ზეიადი, ანგარეიანი მუდღელს შემდეგ მარინე თბილეს სოციალურად და ეანრობრეად სრულიად განსხვავებული როლის განსახიერება მყოფად; ახლა იგი ჩვენი თანამედროვე, ჩვეს გვერდით. დიდ წარმოცებაში ჩომუშვე ქალია, რომლისთვისაც საყვარელი ხელთა, საქმისადმი ერთგულება ადამიანური ღირსების საზომია. ეს გახლავთ გელმანის „პრემიის“ (რუსთაველის თეატრში მას „დასაწყისი“ ეწოდა) მოქმედი პირი მილენინა, ეკონომისტი ქალი. თითქმის არაფერი იყო მასში საიმიოლო, რითაც რჩეული როლებით განხიერებული მსახიობი შეიძლება დაინტერესებულიყო, მაგრამ ქვეშეპირი ხელოვნების თვალის მცირედშიც კი პოვეს სათავის მარცვალს და გააღვივებს კიდევ მას. მარინე თბილელმა ისევ გარეგნობიდან, სილამაზის უაყუფოდან დაიწყო. შეიცვა-

ლა თმის ვარცხნილობა, წარბების მოხაზულობა, სათავადი მოიშველია, რამაც სრულიად გადასხვაფერა მსახიობის იერი და როლს მკვეერი სახასიათო მტრისებრი შესძინა. მტრუფელების მანერად განსხვავებული აქვს მის მილენინას. — მორცხვი, ცოტა დაბნეული, მაგრამ ამ თითქმისდა შემინებულ ქალს, მორიდებით რომ იყრებოდა სათვალედან, სიძარბოთს თმისა არ ეშინია. შეგნება იმისა, რომ მის გმირს შეუძლია გარანოის მტყუნად და მართალი, მსახიობის უბიძგება თავისებურად გამოავლინოს ამ უბრალო ქალის ნათელი, უშუალო ბუნება და ამით გააღამაზოს თავისი „ულამაზო“ შინაგანი გმირი (ციცხაში მილენინა ახალგაზრდა, რევისორმა კი გაართულა მისი ბიოგრაფია და მით ფსიქოლოგიური პლასტიკა შემატა როლს). მილენინას გამოპირით თბილელი 1977 წლის სეზონში ქალის როლის საუკეთესო შემსრულებლად აღიარეს.

მარინე თბილელმა კიდევ უფრო გამოავლინა შინაგანი ენერგია და გაიმეტა თავისი გარეგნობა „რიჩარდ მესამეში“.

საინტერესო ფაქტია: 1957 წელს კ. მარჯანიშვილის სახელობის თეატრში ვ. ყუშიტაშვილის მიერ დადგმულ შექსპირის ამავე ტრაგედიაში მარინე მწუხარდა და მწვერიანი ლედი ანას როლს თამაშობდა; ოცე წლის შემდეგ კი იმავე ტრაგედიაში იგი ასახიერებს ორკის მთავრის ქვრივის როლს. სხეულისა და სახის საგრძნობი დეფორმაციის, დამახინჯების წყალობით იგი ცოცხლოდ შეილთან, რიჩარდ გლოსტერთან მსგავსებასაც კი აღწევს! გავისხენით სცენაზე კუდიანებით მოფარფრატე ეს კუხიანი ქალი, გავისხენით კომპარტიმთ შერდიული რამაზ ჩხიკავაძის რიჩარდი, ცხადია და მოჩვენება ერთმანეთში რომ ერევა და დღის გამოჩნავს აშინებს. ავანსცენის სიღრმიდან, როგორც ქვესენილიდან, ისე აბოზობლდება ქვრივი, უთვალთვლებს აბოდეულ ვაჟიშვილს, მისკენ მიფრთხავს და უხმობს. აგონიაში მყოფი ძე თითქმის ხედავს და ვერც ხედავს მას, ხმა კი ჩავსმის და უცქრად სულის შემძერული დუშმთი იმართება მათ შორის:

— რიჩარდ!...
— ვინა ხარ შენ?
— დედა!
— დედა!...

ამ გადაძახილის შემდეგ ერთმანეთს ჩაეხუტება სიყვარულსა და სითბოს მონატრებული და ამავე დროს ძრწოლით შეკუპობილი ეს ორი ადამიანი და გრძელდება დიალოგი: — დედა, რომელმაც არ გადაგაიღოა გზა თავის წყეულ საშოში და არ ააცილა ქვეყანას შენი ავი ზრახვები...

— სად არის შენი შმა კლარენსი? სად არიან ჩემი შკლიპილები ედვარდ და ოორკ, ოორკ და ედვარდ!...

— გაუმტდი დედაჩემო, თორც ჩემი ხელით ამოგაღეჯე მაგ ენას... ამ მიზანსცენაში საოცარი მსგავსებას დედა-შვილს შორის დანახვა შეუძლებელია ამაზეც არ არის; ამით რეჟისორმაც და მსახიობებმაც ხაზი გაუსვეს მახინჯი სულისა და ზოგის გენეტიკური კავშირს... თავისი შობილი ზარავს თვით მომბედს!

მაგრამ დედა არ ებუება გაბორტებული შვილის მუქარას:

...„მამ მოისმინე ჩემი წყეულა: სისხლით მაძლარი, სისხლშივე ჩაიხრჩობი“... დედის ეს წყეულა, განცდილი და სიმწრით ნათქვამი, შეძრავს და ისტერიამდე მიიყვანს მტრავალს, დედა-შვილობასაც ავიწყებს და ფურთოებს კიდევ მოხუცს. ასე მხოფრდება, იძაბება კარგი შუთა-მამუბით (ეს აკაკი წერეთლისეული გამოთქმა) სპექტაკლის უხილავი სიმები და ვნებათა დედა.

ასე გასამადა მარინე თბილელის ბოლო წლების შემოქმედებითი მიღწევა რობერტ სტურუას სამ საჩინო სპექტაკლში, ასეთი დიდი მეტამორფოზები მოხდა მსახიობი ქალის სცენურ ცხოვრებაში.

თითქმის მთელმა მსოფლიომ გაიცოცხლა რუსთაველეთა ორი საუკეთესო დადგმა „ავაქასიური ცარცის წრე“ და „რიჩარდ მესამე“, ბევრჯერ დაიბეჭდა ქებათაქება უცხოურ პრესაში და ქებულთა შორის მარინე თბილელის გვარიც ხშირად შეგხვდება.

1980 წლის შემოდგომაზე კიდევ ერთი საინტერესო საგატროლო მოვლერობა პქონდა თეატრს — ელავას, თეატრის ამ უძველეს კერას ეწვია ქართული დასი და დიდი წარმატებითაც გამოვიდა სალონიკის ფესტივალზე.

ფესტივალის შემდეგ ათენი ელოდა სტუმრებს; გზად ისინი დელფოსში უნდა ასულიყვნენ, ქალაქი დელფოსი, კი. მოგვხსენებათ, პარანახეა. აპოლონის, მზებნის ამ მითურ სასუფეველში დაიდებული ნატამარლი და თეატრირი შემორჩენილა.

იქ გაისმა გალაკტიონის ლექსი და ქართული საგალობლები. ეს წამდგელი ამადლემა იყო!

ისევე, როგორც ადრე შექსპირისა და ბრეხტის ქვეყანაში, ახლაც ესქილეს, სოფოკლეს, ევრიპიდეს სამშობლოში, დიდი აღიარება მოპოვეს ქართული მსახიობებმა, ელავაშივე მიუღივდეს თბილისიდან მარინე თბილეს დაბადების დღე! ...გრძელდება თეატრის დღესასწაულებრივი ცხოვრება, ესე იგი გრძელდება მსახიობის შემოქმედებაც, მსახიობისა, რომელიც პარტნიორებთან ერთად ახლა იტალიელ და შვეიცარიელ მასურებელთან შეხვედრის სიხარულს განიცდის.

ასეაი გაიხდები ახალ წარმატებათა საწინდარიც არის!

ბარეტი. „ავაქასიური ცარცის წრე“. ნათელა

მზია ხმთაგური

მ ქ ს ი

ბორენა ჯაფარიძის

შენი კალამი — ნიაბია:

ვეება ირმოს თხრი.

გულმოდინელ და მოთმინებით თხრი.

თქვი, როგორა სძლევ მარტოობას,

თქვი, როგორ უძლებ მარტვილობას,

როგორ ახერხებ უთქმელობას,

თქვი!

ჩემი კალამი არის ზარი

ხან მზიანი, ხან ადრიაინი,

და მაინც, მაინც ნათევამი და

არა დუმული ჭვის...

შენ როგორ უძლებ უთქმელობას,

მიწერი ვენებით ციურ ყოფას

და სურვილების უარყოფას,

თქვი!

შენ მარტოობის იმ ორმოში

ვითი, ჩააგდებ კეთილ მარკავალს

და ეველაფრის და წლების ნაცვალად.

ნაცვალად სიტყვის და ხის —

ამიოხრდება სიუფარული —

ნაყოფი შენი სიხუმრისა,

პირმში ნატყვი სიხუმრებისა

ფერი უღრუბლო ცის...

მარამ მანამდე, ო, მანამდე

როგორ გაუძლებ უხმო ღვინს,

როს თქვათქვრის ფლკეპვივით

მახვილი თვად დვთის!

როგორ ახერხებ მარტვილობას,

დაად სურვილებზე ნადირობას,

ზურგს როგორ აქცევ მარტით თხრობას,

ჩამ შეგაჩვია მარტობას!...

მახოვე შენი ნიაბი და

ზარი დატყვი,

თქვი!

* * *

აბა ჩა არის ქვეყნად მუდმივი

რომ სიუფარული ჩვენი გადარჩეს...

განსჯის სასახლე მაწევს ღლოფივით

და უდრტვიწველად ველი განაჩენს.

დროებითა სიცოცხლე მარად...

დროებითა ეველა წვალდება...

ზღნიერების წს წუთიც კმარა

ხრილი ფიქრის ახამწვანებლად.

მორჩილად ვდგავარ წლებს წინაშე.

მუდმივად დაუ სხვებმა იფრინონ,

მე კი დროებით თავხება წიმაში

შენი კოლგის ქვეშ შემოვარბიო.

ქაჩიური მუქი

— ჩვენი ნახელავი? — დირექტორს ელიმება, შემდეგ მთავარ ინჟინერს უხმობს, მასთან ერთად საგამოფენო დარბაზისკენ მივყავართ. უცებ სინათლე იწითება, ხელმარჯვნივ და ხელმარცხნივ, ცალკალკე ოთახებში მოთავსებულია ავეჯი. გაოცებას ვერ მალავ. აქ არის საწოლი გარნიტურები, სასადილო და მისაღები ოთახის მოწყობილობა დიდი გემოვნებით შესრულებული საძინებელი ოთახის ნაკეთობები. თითოეულ ამ ნაკეთობაში ჩანს კოლექტივის მაღალნაყოფიერი შრომა, სიხალისადმი მისწრაფება, ქართული ეროვნული კულტურის ცოდნა, ასე რიგად რომ შევრწყნის ახლებურ ცხოვრებას. ერთი შეხედვით სადა და უზრალო წიგნებია, მაგრამ კარგად რომ დაუკვირდებით ქართული ეროვნული სტილის ავეჯს, ნათლად შეიგრძნობთ ნიჭისა და შემოქმედების ელვარებას, ჩუქურთმების მრავალფეროვნებას, პერონებებს, სიმსუბუქეს.

მართლაც რომ მშვენიერებაა... შთაბეჭდილებათა ნივინი პოეტ ზურაბ კუხიანიძის ერთ ლექსს წავაწყდით, ექსპრომტად დანერილს. ეტყობა პოეტზე ქუთათურ ავეჯს წარუშლელი შთაბეჭდილება მოუხდენია. იგი წერს: „მეგრეთაჲს მგობრებო! თქვენს გამრეშ შრომას გაუ-

მარჯოს, თქვენს ოსტატობასა და ქართულ სილამაზეს...

თქვენს ნახელავს მეგუფრებდით აიხარულით ვანაბლო, თვალს გვტაცებდა სილამაზით ჩუქურთმები გადამხული ხვალ ავეჯი დაგვიჩაგრით ვერუროც და არაბულიც“.

— აქ კი ცოტა არ იყოს, შევდა პოეტი, — ამბობს დირექტორი, — ხვალ კი არა, ქართულმა ავეჯმა დღესვე „დაჩაგრა“ ვერუროც და არაბულიც.

ქუთათის ავეჯის კომბინატში (დირექტორი ვლ. დვითიძე, მთავარი ინჟინერი ქ. ბერტენი, პარტიულის მდივანი ა. ხურციძე) 42 დასახელების პროდუქციას ამზადებენ, აქედან 37 ხარისხის სახელმწიფო ნიშნით გამოდის. ყველას მოსწონს და განსაკუთრებით დიდი მოთხოვნილებაა ოთხთხიან ანაგრებ გარნიტურზე „ქუთათის 3000“, სასადილო გარნიტურებზე („არმაზი“, „გელაი“, „საქართველო“). ახალი წლიდან კიდევ ორი ახალი პროდუქცია ჩაუშვს წარმოებაში — დასახელებული ანაგრები დივანი „მაია“ (ორი სავარძლით) და იგივე სახეობის ავეჯი „რიონი“. პირველ მაიგანა „მაიას“ სახელწოდება ჭადრაკის მსოფლიო დედოფლის მა-

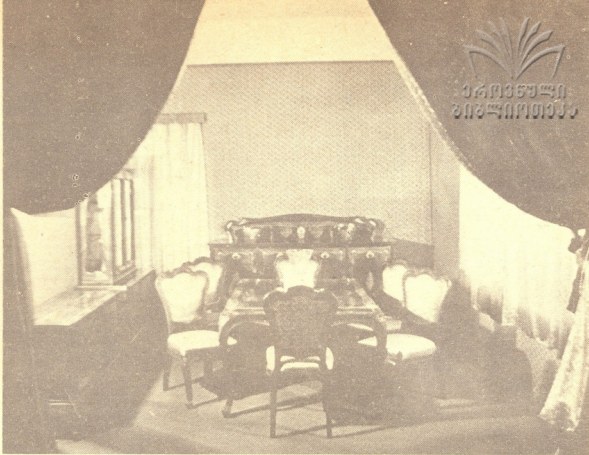
ია ჩიბუღანდინის პატივსაცემად უნოდეს და, ვფიქრობ, არც არცხვენენ სახელოვანი თანაქალაქელი გოგონას სახელს. სანარმოს კოლექტივმა განსაკუთრებით მაღალნაყოფიერად იმუშავა რვათე ბუჟანლედში. ხუთწლედის გეგმა-დავალება შარშან, 22 ივლისისათვის შესრულდა. გეგმის გადახედებით წლის ბოლომდე წარმოებულა 13 მილიონ მანეთზე მეტი პროდუქცია. შეაფუჯებმა წაყოფიერად დაიწყეს მეთერთმეტე ხუთწლედის პირველი წელიწადი — პარტიის XXVI ყრილობის წელიწადი. აღსანიშნავია, რომ კომინატი ყველა ტექნიკურ-ეკონომიკური მაჩვენებლის მიხედვით ვადამდე ასრულებს სანარმოო დავალებებს, მაღალი ხარისხის პროდუქციას უშვებს.

მთავარმა ინჟინერმა ქებით მოიხსენია დიზაინერი როინ კამკია, რომელიც საკონსტრუქტორო განყოფილების, კომინატის ინჟინერ-კონსტრუქტორებთან ერთად დღედაღამს ასწორებს ახალი პროდუქციის შექმნისათვის, ძველის სრულყოფისა და გამწვენიერებისათვის.

კომინატის ექვს ძირითად სამქროში: საშრობ-საგამოჭრელში (უფროსი ვ. ჟორგოლიანი), სახადილო მაგიდების მწარმოებელში (უფროსი ა. გრძელიშვილი), ამწყობ-მომპირკეთებელში (უფროსი თ. გიორგობიანი), ექსპერიმენტულში (უფროსი ვ. გოგლიჩიძე) და საფეჯო დეტალების დამამზადებელში (ხელმძღვანელი ნ. აღფაიძე) ერთი წუთითაც არ ქრება მაღალნაყოფიერი შრომის ცეცხლი, ყველაფერ კეთდება იმისათვის, რომ ეროვნული წარმოების აწევაზე მხოლოდ ერთი სიტყვა ვიქცათ: „საუკეთესო“.

კაცებთან ერთად ქუთაისურ ავეჯს ქალებიც ამზადებენ. საკმარისია ითქვას, რომ 513 ქალიდან, რომლებიც ამ კომბინატში არიან დასაქმებულნი, 433 უშუალოდ წარმოებაში მუშაობს, პროდუქციას ქმნის. დიდი სიყვარულით, პატივისცემითა და მოკრძალებით იხსენიებენ მონიწივე მუშა ქალებს — ნინო ქანელიძეს, მერი ქაშირაძეს, ცაია სანაძეს, მცინარა ხაბურძანიას, ნინო ქეზულაძეს, მარგალიტა ხინგავას, ლამარა ხაჭაპურიძეს, თალიკო ბალანჩიძეს, შურა ცხადებერიძეს, ლია ვაჟაიძეს, მედიკო ძნელაძეს, ნორა კობაიანს, რომლებიც შრომაში კაცებს არ ჩამორჩებიან.

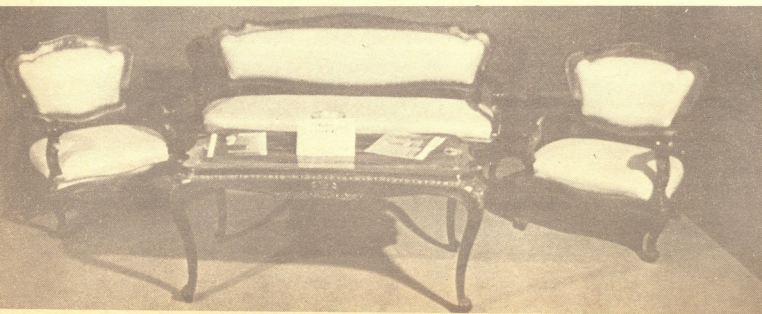
დ. ბედნიძე

სასადილო ოთახის გარნიტური

საძილე ოთახის გარნიტური

„მინორები“

რეპრონოზის
პრეტენდენტი

ნანა იოსელიანი და ნინო გურიელი შარშან
ივითათი სიბაძისთან ჩაერვივნენ ძველი, თუ
ერმოდება ახე თოქვას, „დაშახარებულ“
პრეტენდენტების დავაში. ნანა აღექვსანდრია,
მაგალითად, კრეტენდენტთა ასპარეზობაში
უცნალოდ მონაწილეობს 1967 წლიდან (მა-
შინ ნანა იოსელიანი 4 წლისა იყო!). კარგა
ხანია ცნობილია, რომ მსოფლიოს ერთ-ერთი
უძლიერესი მოპირდასმე, ყველაზე საყურად-
ღებო ან არის, რომ ნანა აღექვსანდრია და-

აი სწორედ ეს აუწერლად ძნელი მატჩი მოელოთ ახლა მათა ჩიზურდანიძესა და ნანა ალექსანდრიას, ჩვენს საამყო მოკადრეებს. თქმა არ უნდა, ამ ორთაბრძოლა უნდა დაამშვენოს წლეუანდელი საქადრეკო კალენდარი, ისედაც მდიდარი და საინტერესო.

გივი გამრეკელი

კ. შარჭიას სკ. სკ. სსრ
სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ბიბლიოთეკა

ერეთი ქვირა წაღვერში

მოგონება

1934 თუ 1935 წელს საქართველოს მწერალთა კავშირის ბელმდგენლობაში სახავ-შვო ლიტერატურის განვითარების მიზნით მწერალთა შემოქმედებითი მივლინებები შემოიღო. მივლინებას ადგილის არჩევანი ნებისმიერი იყო, ამიტომ მარიჩანა და იოსებ გრამაშვილი წაღვერის პიონერთა ბანაკები აირჩიეს, რადგან ორივეს აგარაკი წაღვერში ჰქონდათ.

ადინიშულ მივლინებებთან დაკავშირებით მე, როგორც მწერალთა კავშირის სახავშვო ლიტერატურის სექციის თანამშრომელი, რამდენიმე დღით მივლინებათ წავედი წაღვერში. — ქალბატონმა მარიჩანამ თავის შესანაშნავ აგარაკ „შოიანაში“ მიმპატიჟა. წაღვერში რომ ავედი, მარიჩანის მეგობარი, ცნობილი რუსი მწერალი ილია ფორში, იმჟამად მასთან სტუმრად ნამყოფი, ახალი წახული იყო წაღვერდთან. ტანკინარ ნაძვებში მტრების ბუდეები იქნა სოციალ აგარაკ „შოიანაში“, რამდენიმე მეტრის მანძილზე იოსებ გრამაშვილის აგარაკი იყო, ხოლო მათ ქვევით ელისაბედ ჩერქეზი-შვილია.

ეჩხობის პიონერთა ბანაკში პიონერებისა და პოეტების შეხვედრა უნდა მოგვეწყო. ხალხი ხან შორიდანვე შეგარბენი სტუმრების პატისაგანად ანთებული კიკინი. ხმელი ფიქვის ნაქრელები ცხაა წყდებოდა. ბარაქიანი წითელი ალი არმარის ანთებდა... ბანაკი თავმოყრენ მასპინძელით გამოიყურებოდა.

ბავშვები განთავსდნ გადქმებული ჩიტებთან სიხარულის ეთაღ-ხავილით შემოეხვედნ პოეტებს!

სალაშო მისასაღმებელი სიტყვებით დაიწყო. ოსტატურად კითხულობდნ ბავშვები მოწვეულ პოეტების ლექსებს, მერე საკუთარი ლექსებით მოიწონეს თავი... მათი წაკითხვა ხმები ღამის მღუმარებაში შორს გაისმოდა. შვილის ნუკრით თვინირსა, შეთავაზება ბიჭუნამ „პატარა ფარეოში“, საკუთარი ლექსით მიმართა პოეტებს, რამაც ადარდოვანა მოგონები.

— აბა, დაუყვირდი, რა ქაწაწალები ჯგუზდებიან? — ხარობდა პოეტი — ვახ, ხა, მერცხლები არიან, რა ნიჭიერი თოხა მოდის, დაა!

— მართალია, მართალია, — უდასტურებდა თანამოკალმეს თვადებარეკენებელი ქალბატონი მარიჩანა, განსაკუთრებით ის ლამაზი ბიჭო...

— ბიჭო ლამაზია და ლექსიც ლამაზი

აქვს, — სიტყვა ჩამოართვა „ძია სოსო“, იხეთი სხივიანი თვალები აქვს, რომ მაგისაგან ტყვიანი ვინმე უნდა გამოვიდეს!..

ახლა პოეტების წინასწარმეტყველება — ეს იყო შემდეგში, ცნობილი მკვლევარი, ფილოლოგიის დირექტორბაა დიქტორი, პროფესორი, უდროოდ დაღუპული „პატარა“ ფარეო — ფარანოზ ერთდინიშვლი.

ბანაკიდან მომავალი პოეტები, ერთი ხალხის ღობესთან შეჩერდნენ. ელექტროშუკით გაჩირადნებულ აივანზე, მაგიდის ირგვლივ რამდენიმე ადამიანი მოჩანდა.

— მოდი ერთი, ჩვენს ელისაბედთან შევეხეთი, — თქვა გრამაშვილმა და სიცოლით შეესძახა:

— ლიოხე, ლიოხე, ქალო ზიოხე, გამოგვხედ, სტუმრებს რა მოგვიღებთ? — უა, ბიჭო სოსო, შენა ხარ? — თავი-სებურად გამოეხმაურა ცნობილი მსახიობი ელისაბედ ჩერქეზიშვილი, — რაღა შორიდან იმხიბ, ქაა, „ვიზიტნი კარტოკი“ ხომ არ გუირდება? მომბანდი, მომბანდი, — აფუსფუსდა მასპინძელი.

მხიარული მასპინძლის წყალობით მსხალაითი მხიარულად აქწო... განსაკუთრებით გრამაშვილი ენაშვობდა, თავისი ენაშვობილობითა და არტისტულად გარდასახვით არღ

ჩერქეზიანი ელისაბედი ჩრქოლა ვაღში, მარიჩანის ეშხი, წაბეტებელი და გაღამდები გულიანი სიცილი ამ საღამოს ოქროსგარეი იყო...

ზოგი ამ მოთხის მოიგონეს, ზოგი იმ მოთხის, მოსაგონარს, აბა, რა დაღვდა...

— ლიოხე, აბა, როგორ იყო, დაბურულ ბაზახანაში საჩუქრებისათვის რომ წახვდილი შენა და ილია კვეკვაძის მეუღლე ოლა?

— ეგე, სოსო, ნეტავი იმ დღესა, ბიჭო, ბატკანივით, რომ დავტოდი. მართალია ძნელდებოდას ეპი იყო, მაგრამ ახალგაზრდები ვიყავით და არაფერს არ ვეპუებოდით, აღვიღად ვეროდით ყველაფერს. ეხლა ვიღა მოგვკვევებს, ქაქან, იმ ჩრქვით გაფრენილ ჩეღლმასა?

— გული ნუ გაბტბია, ჩემო ზიოხე, — ანუგეშა პოეტმა, — ზოგ ოჩანა ჩეღლმა, ახლა კადევაც ჩვენა ვჯობივართ. შენ სიტყვა ბანზე ნუ შეაგდე, რაო ბაზახანა?

— მოო, ილიაობს, — დაიწყო ელისაბედმა, — გლეხებისათვის საჩუქრებს საიღდად თითქმის უცვლელივს. ოლა და მე ერთად მაღვიდილი ხოლმე? ერთხელაც, დაბურულ ბაზახანაში რომ წავედი, ოლა ჩვეულებრივ გულმოდგინედ არჩედა საჩუქრებს. რაო

ერეთი
წაღვერში

გაგოყუნაბითი უთნობრაჟი პროგლაჟი

თავშელებს სინჯავდა, რიგ ფარიალს აზომი-
ნებდა, რაც კი თვალში მოუვდოდა ყველ-
ფერს ეიდულობდა. არც ბაღლებს ივიწებ-
და, რაღაც ჭრელ-ჭრელებს არც მათთვის
იშურებდა. ერთნაირი ქალაქაია შეთვალ-
ირა, ხელში შეაფრიალა და ბაზას ფახი
კეთისა.

— ორი უზალთუნი ელირება, კენინაქანი!
— არა გეთაუვა, ძვირია, თუ გინდა ოთხ
უზალთუნს მოგართმევ.

უთბრა ოლამ და გაბრუნდა.

— ვაა, ზუმრობს კენინა. მიითმე რაო,
პასხარად გამეკთა?! — აიმრობა ვაჭარი.
ოლდას ყურთ რომ დააქლა ძალიან გა-
ნისდოდა. თუ ვერ გაიგებდა მეორედ აღარ
შეეკითხებოდა. ახლაც ისე მოუვიდა, ვი-
თომ გააგო და ეჭვია კიდევაც. — არ გე-
წუნოს, კარგად არ ენის კენინასა-მეთქი.
— დავაშოშინე პირდაღებული ბაზაზი...

ელისაბედი ამას ჩვეული ოსტატობით
გვაშობდა და სიცილს ვერაფერს იკავებდა.

— აბა, ახლა ის როგორ იყო, ზიზიკო,
არტურ ლახტი კარაღში ძეგს, ილიკო?

— იბა, კარგი ერთი შენს გაზრდასა, ებე-
ბი დამეღალა, ეგ კიდევ სხვა დროს იყოს.
ზოდა ახლა, სანამ ჩემი შვილი ნინო ჩაის
მოგვიშადებდეს, ჩვენ გავერთოთ, გინდა
„დურაკობა“ ვითამაშოთ, — თან ჭიბიდან
ბანქოს ქალაქი ამოაცოცა.

— ეგ თამაში მე არ ვიცი, — განაცხადა
გრიშაშვილმა.

— უა, დამიდგეს თვალი, ქაა, „დურაკო-
ბას“ რა უნდა ბიჭო, შენ სიბრძნე ბრძანე,
თორემ მეველ დუნაზე იმდენი ჭკუაშეუფე-
ლი არ მომიკვება, რამდენიც დურაკია. —
იხუმრა ელისაბედი.

თამაში მზიარულად მიმდინარეობდა.
გასპინდლის გარდა, ჩვენ ყველას ორ-სამ-
ჯერ მოგვიწია „გადურაკება“.

როცა ტკბილი ნამტვრეობა და სურნელ-
ოვანი ჩაით გაწეული მაგადას შემოუფსხე-
დით, სოხომ სიცილით ჭკობა მასპინდელს.

— ლიზაქან, მართალია, მე თამაში არ ვი-
ცი, მაგრამ ეს როგორ მოხდა და თანაც ეგ
რა სტუმარმასპინდლობის პატივისცემა იყო,
რომ არავინ დაინდე და ყველა გავადუ-
რავე, თვითონ კი წიკლაკაკალივით გამოხე-
და?

— იბა, თქვენ კი გაიხარეთ, — თქვა მა-
სპინდელმა სიცილით, — ამოხვინე, ცოცხად
გატყბილი სჯობიაო: როცა კი დავატყობდი,
რომ საქმე ცუდად იყო და „დურაკად“ მე
უნდა დავრჩენილიყავი, მაშინვე შეგეშელე-
ბოდიშო, შარს მოგდებდით და გაქირაოს და
გაუქრედ ქალადდს უცხად ერთმანეთში
ეჭურვდი ხოლმე.

ყველა მზიარულ გუნებზედ იყო, დიდი
მსახიობისა და სახელოვანი პოეტის ყთილ-
სააშო ქილიკობა მეტ ემხსა და აქვს მა-
ტებზე საერთო განწყობილება!

ერთ კვირაზე მეტს დავჩრაწ დავფერწი...
ჩემი მესხიერებიდან არ ამოიშლებოდა დაუვი-
წყარა აღმანის, მომხიბლავი ქალბატონ
მარჯანის ტკბილსა და სტუმართოვეყვარ
ოჯახში გატარებული დღეები...

სალომე ბუზარბაზიშვილი

ჩვენი საუკუნის კვირამაღწე, როცა პოეტი
იოსებ გრიშაშვილი ძველი თბილისის „ნოს-
ტალგიაში“ შეიპყრო და სათქმელი ლექს-
ში ვეღარ ჩადია, ქნარი გვერდზე გადადო
და დიდებული ნარკვევი „ძველი თბილისის
ლიტერატურული ბოჟემა“ დაწერა. დაწერა
და უკმარობის გრძნობას თავი მაინც ვერ
გართავა. ამიტომ ნაწარმოების დასაწყისში-
ვე თქვა ეს მწერის სიტყვები: „რა სამწუხა-
როა, რომ ტფილისის წარსულზე უცხოელმა
ორიენტალისტებმა უფრო მეტი იცინ, ვი-
რზე ჩვენ, ტფილისის ჰაერით გამოზრდილ-
ებმა არამცთუ წარსულის შესწავლა, ტფი-
ლისის თანამედროვე მკობადი კი არ არის
უნაკლოდ სახული. ჩვენი ისტორიული და-
უდევრობა“.

მართლაც, ფრიად დასანანი, რომ მეცნიერებამ დღემდე ვერ დაადგინა უამბო-სარბოლამო თუ რა დაავადება მახლობელი აღმოსავლეთის ერთ-ერთმა უმწვენიერესმა და უძველესმა ქალაქმა თბილისმა, სადაც ერთ-მანეთს შეერწყა ამერიკა-კავსიის ხალხთა ნიკი და სასობა.

მაინც რა შემოგვტარა?

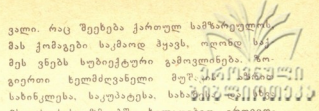
ძალიან ცოტა რამ, რაც აღა-მამამდ-ხანს გადაურჩა, უფიცობამ, განუყოფიანობამ შეიწირა. დღეს გამაღილებელა შუშით ვეძებ წინაპართა ნალექსს, თვალისწინივით ფუფრ-თიხილებით და თურმე მთლად გვიან არ არის. 1979 წლის 28 ოქტომბერს თბილისქალაქის პირველ დღესასწაულზე ბარათაშვილის ქუჩა, ავლაბარ-ორთაქალის სა-ნახები და მეტეხი ფინიქსისებრ აღდგა, ღირსეულად გვეჩვენა ძველი თბილისის ნამდვილი სახე, მუშაობა გრძელდება, დედაქალაქის მადლიან მიწაზე ხორცს ისხამს ფიროსმანის ქმნილებები, დავიწყების ფერვლი ეცლება მრავალ უოფთოს რაელიას. მაგრამ ისტორია უსიცოცხლოდ წარმოუდგენელია, ჩვენ არ გვინდა მხოლოდ მუზეუმების პათოლოგია და სიცივე, სიცოცხლე, სიცოცხლე გვეწყურია, ამდენად უველა უბანი თანამედროვეობით უნდა სუნთქავდეს, რა თქმა უნდა, უსივარძო დროი-ად მივინებელი, თანამედროვეობაში გამოცდილი და გამოტარებული წინაპართა რაციონალიზმის გათვალისწინებით. უხვი და მრავალფეროვანია ეს ცოდნა. ქართული ეთნოგრაფიული მემკვირეება ვალშია და ჯერ კიდევ ვერ აღუნეხავს იგი.

ისტორიული წყაროები და არქეოლოგიური გათხრების შედეგები ნათელყოფს, რომ საქართველო ტრადიციული მეურნეობის და ხელოსანობის ერთ-ერთი მსოფლიო მწიფეობის კერა იყო. აქ შოამომავლობით ჩამოყალიბდა შრომის დასპეციალება, რომელმაც, თაობიდან თაობაზე გადაეცემა, დღემდე მოაღწია. შრომის ორგანიზაციის ეს სრულწმინდი, მამაპაპური სისტემა თანამედროვე პირობებშიც გამოსაყენებელია, რაც ძირითადად შემდეგელობიდან გვაქვს გამოჩენილი, საქართველოს კომპარტიის ცენტრალური კომიტეტის XVII პლენუმზე შევადგე დაისვა მასობრივი პროფესიის მუშაკთა შინაობრივი აღზრდის საკითხი, ნიშანდობლივია, რომ, თუ უწინ მევენახეობა და სხვა მსგავსი სპეციალობის ადამიანები ოჯახური გარემოს წყალობით „თავისთავად“ ისტატდებოდნენ, ახლა მათი საგანგებო აღზრდა-მომზადება აუცილებელი, რაზეც პლენუმმა შეხებაში დაწესებულებებს მაქარად მიუთითა, აქედან გამო-მდინარე, მეტი ურადლება უნდა დაეფუძნოთ იმ ოჯახებს, რომელთაც შოამომავლობით ჩვენამდე შემოინახეს ხალხის სასარგებლო საქმიანობა, გამოცენილით ბელო-ვენება და შინახელოსნობა იქნება ეს თუ სოფლის მეურნეობა და კვების დარგები. მართალია, კვების მუშაკთა აღზრდა არცთუ ცუდად არის დაეგეგმული, მაგრამ ამ მართობით შოამომავლობით ხაზი ბევრ ოჯახში უკვე გაწყდა და მრავალსაუფრო-ვან აღდგოს, ცოდნა-გამოცდილებს გაქრობის საფრთხე ემუქრება. სწორედ მსგავსი გა-

რემოებაზეც წუხდა ორგანოს სპეციალისტ-რი შრომის გვირგვინი თამარ უფუშია, ფრიად საგულისხმო წერილში, რომელშიც საქართველოს კომპარტიის XVI პლენუმზეც შე-მქვეყნდა, ხალხური უფუშის მუშაობა დაუფერვებელი გადასაწყვეტ მრავალ პრობლემას აუწევს. მას ადგილობრივი ერ-მეხეს არ ავიწყდება, ისინი რომ საერთო ეროვნული კულტურის განუყოფელი ნაწი-ლია, ამიტომ სრულიად უადგილო და გაუგებარია თითო ოროლა „მკვლევარ-სპეცია-ლისტთა“ ნიშანიზმი, — ეს რა მეცნიერების საქმეა!

ზოგიერთმა შეიძლება ახლაც არ იცის, რომ ახლო წარსულში ქართული პურის უოფნა-არყოფნის საკითხი დიდდა, თუ დღეს ქარ-თული პური მაინც გვაქვს, უნდა ვუმად-ლოდეთ ჰარედნე გამსახურდიას იღბლიან გამოგონებას. 40-იან წლებში თბილისში ქართული თონეები ძირითადად დაიხურა, მათ სანიტარულმა სასახურმა შეუტრია, თან ხელოსნები თითქმის აღარ იყვნენ, ბევრი დაითხოვეს, ზოგიც მოხუცდა... მოისმა ქართული პურის ცხოება, და აი, მრავალი ცდიდან შედეგი გამ-სახურდიას ღუმელმა გამოიღო იგი 1944 წელს ექსპონირებული იყო მსკეში სა-ხალხო მეურნეობის მიღწევითა გამოფინა-ზე და მის ავტორს ოქროს მედალი მიენ-ქა, ქართული პური გადარჩა, ახლა ამოცა-ნა ის პური, რომ საქართველოს პურის მრე-წველობის მესვეურებმა რაც შეიძლება გაზარდონ გამსახურდიას ღუმელის წარ-

ზურაბი უდაბნო შეიგარანის ქართული ორის ეკლტია, კრტისლა და წოდის შუის კვალის სუნი. და, რაც ზოგადი, ნაკვეთი ზურაბი შეარჩული შოთხის თაბურთი მხევა სურდლი და გემო. სანამ გვინა არ არის, რეგმებინთა ენოუზიას. ტბი და შოთხის სხურეული პირიშე შევქმნა. რაც შეეხება გამახრდიის ლუბის, საუკრადუწვის სამხრდილი თავის ძირითად ამოცანა თვის, იგი ქალაქის უკვალ მიკრადიონში გამართოს, რათა ცხელ-ცხელი ქართული პური მოსალოდლოს არ მოაღდეს. ამით პურის განხების მუშეხსა შეუშეშუბდებთ შირის პირიშე, რადგან გამახრდიის ლუბის გავრცელების შედგად ლამის ცვლაში მოშუასა ღარ დასპირდებათ.

ახეთია ქართული პურის აწყო და მომა

თბილისი გრადიკულად ხალხთა შეგობრობის ქალაქია და მს ლიკონ სიტყვაა რომ არ დარჩენი, უნდა მოქმედებდეს ახლა ზური, ისური, ასევე უნდა, აზერიაქაშული სამზარეულოები, ხშივ ამ ხალხთა ქალაქებში — ქართული, გარდა ამისა, საქართველოს უფადე კუთხის კეცის რაიონში თავისი დამახასიათებელი მსჯერფა აქვს, რაც კარად ვლინდება ვაჭრობის საინიზტროს ბიზრ მონეწობად დეკადებსა და კონკურსებზე, ასევე თბილისის პირიწინა და მოსწაფლეთა მსახურებათ არსებულ საფოფიკებოთ ცხატებრის კანონებში თავმოკრილი მსახულობდა. ამრად, ავტოტრეზება დადექალაქში და სხვა დედე ქალაქებში იყოს კეცის სესეკილოზებულ ობიექტები საქართველოს თითოეთული კუთხის მონაკემთა გათავისუფლებით. ჭერ ერთი, უნდა შეიქმნას ერთგული საზგადოებრივი კეცის შენეირებლი საფუძვლები, სადეკეცების რაიონებში ერთად გათავილენეირებული ობიექტა ქართული სურფის დაბეწწლო წესები, სტოტეწამაღდ ამავლებული სტოტრის მიღების რიოტული, წესებულებებში გამჯდარი გრადიკული ზოტოლის კოდექსი, მისაღმეშისა და თავდეკინის გრადია, სამწუხიად, ეს ფინემეშები შენეირეფულად სრულიად შეუწყაფვლია. მართალია, ვაჭრობის საინიზტროსთა ანგებულა სამ კავშირის ვაჭრობისა და კონეწეტრის ინსტრუტის ფოტალია, ასევე ცეკეწირთა — შრომის შენეირეფული ორგანიზაციის მართვისა და რაიონიზოლაციის ცენტრალური მინისტრუტის ფოტალია, მაგრამ მათს პირფოტში ეთონეფოფილ-სოციოლოგური კლდევა ამ შედეგის, უმასიხი ის ეხვე მოხალხთა დონეზე დავტრებთ. აკადემიკოსმა ივ. კავახიშვილ-

2

მა 1988 წელს ჩვეული თაოსნობა გამოიჩინა, კოოპერაციის თანხებით ადგილებზე მეცნიერ-მუშაკები დაჯავანდა და თასხობით გვერდი უნიკალური ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მასალა შეგრობა, მაგრამ რატომღაც ამ საქმეს გამგრაძელებელი აღარ გამოუჩინა, თვით შეკრებილი მასალები წლების მანძილზე მიჩქმალული იყო და მხოლოდ ახლადა გამოდის ტომეულები. ივანე ჯავახიშვილის მიერ დაწეული საქმე კვლავ უნდა აღდგეს, მეცნიერმა-ეთნოგრაფებმა საგანგებოდ მომზადებული პროგრამით კვლავ უნდა შეკრიბონ მასალები, რომლებიც უკვე მონაპოვართან ერთად, საფუძვლად დაედება ჩვენს ეროვნულ კულინარიას, კვების ობიექტების მოწყობას, ადგილობრივი ნამზადის გავრცელებასა და პოპულარიზაციას დახამალავი როლია, რომ დღემდე თავი ვერ დაგვიწვევია ემპირიზმისა და დილტანტიზმისათვის, უოველი „ფაქტის“, „ოღის“, „მარნის“, „ხაჭაშის“ და მისთანა მოწყობა ქართულ ეთნოგრაფიაში ნაკლებად ჩახედული ხალხის ინტერესის ემყარება. ამიტომ ზნითაა შეცდომები. რაც გაკეთებულა, მეცნიერულ კრიტიკას ვერ უძლებს, აქცენტები გადატანლია გარკვეულ აქსესუარებზე, აშკარა ფარსი და მიბაძვა. დავიწყებული ამ უგულვებელყოფილია ხალხური სისადავე და უბრალოება, ხალხთობა და ფუნქციურობა. ასეთი გზით თუ წავედით, დათვურ სამხატვრო გაცუწევთ ნაებობათა ეროვნულ სტილს, ავეჭხ, იარაღ-პურქელს, სუფრა-გადასაფარებებს და ა. შ.

ადრე იქნებ ასეთ „წვილიანებზე“ არც დაფიქრებულარო. ცოდა გამოტეხილი სკოლს და, ზოგჯერ ახლის შენებას ბელადებით ეწირობოდა „უოველივე ძველი“. ამჟამად მდგომარეობა შეიცვალა. არსებული ტემპით მივდივართ წინ, მაგრამ შეგვიდრეოხით მიღებულისადმი განსაკუთრებული ზრუნვა გვევალება. უპირველეს ყოვლისა, მეცნიერულ ნიადაგზე უნდა წარმოადგოს წარსულის მთელი ნაამაგარ-ნაანდერძების კრიტიკული შეფასება, რის შედეგადაც უნდა დაისახოს თანამედროვე პირობებში მისი გამოყენების გზები და საშუალებები. აქ, ბუნებრივია, გადამწყვეტი სიტუა მკვლევარებმა უნდა თქვან და არაქტეისებს სწორი საფუძვლები შეუქმნან, ამას მოითხოვს პარტიის დღევანდელი სტრატეგია. თუ როგორ ასრულებს ქართული ეროვნული მეცნიერება თავის საპატო მოვალეობას, — როგორც საქართველოს კომპარტიის XXVI ყრილობაზე ითქვა — ამაზე საგანგებოდ იქნება მსჯელობა, ალბათ ქართული ეთნოგრაფიის დღევანდელი მდგომარეობა მაშინ შეფასდება და უკეთესად მუშაობის პირობებიც შეიქმნება. ცხოვრებამ ნათლად დავანახა, რომ დავვიანება არ შეიძლება, ახლაც საჭირო და აუცილებელი მრავალი უოფიით მოვლენა ჩვენს თვალწინ ქრება, საშუალება მოდ გვეპარება. დროა ქართულ ეთნოგრაფიაშიც დაიწეროს „წითელი წიგნი“.

ლ. ზრუშიძე

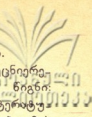
მოგონების ფუძვლი

1936 წელს, სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ახლადნამოვალბებულ ფიზიკის ინსტიტუტში ელფეთერ ანდრონიკაშვილმა და ივანე ცაბაძემ დაამუშავეს ლითონებისა და ლითონთა შენადნობების დისპერსულ მდგომარეობაში დამზადების საკუთარი მეთოდი.

ცხოვრების ამ პერიოდს ანდრონიკაშვილი იხსენებს როგორც ერთ-ერთ უბედნიერეს ხანას — მეცნიერება, მსახიო-

ბეტთან და პოეტებთან მეგობრობა (იმ დროს ის თვითონ თხზავდა ლექსებს, მუსიკას და მერღოდა ქართულ ხალხურ სიმღერებს...).

ბატონი ელფეთერი იმ დროს ძნელადს ქუჩაზე ცხოვრობდა, მამის — ლუარსაბ ანდრონიკაშვილის ბინაში. მასთან ხშირად ჩამოდიოდა მოსკოვში მცხოვრები მისი ძმა ირაკლი ანდრონიკაშვილი (ან-

დროშოვო) და რაძალი ქალბატონი ვივი-
ანა.

ზემოთაღნიშნული ივანე ცაბაძე ჩემი
მეუღლე იყო და უახლოესი მეგობარი ან-
დროშოვოებისა. მაშინ დასავლურადები
ვიყავით და ეს ოჯახი ჩვენთვის მთელი
სკოლა გახლდათ, დედაჩემი — საყო-
მგლებად ახლადგანადგობილი იყო და
ანდროშოვოებიც კი გადამხატვრული და-
დედა დაკარგეს მწუხარებით. აქ იყრდნე-
ოთეს გამოჩენილი ფიზიკოსები, რუსი და
ქართველი მწერლები.

ვიგანას განსაკუთრებულად უყვარდა
ქმრის სამშობლო — საქართველო და
ქართველი ხალხი. ირაკლი ანდრონიკო-
ვი ამაზე რა მეთქმის! საყოველთაოდ
ცნობილია მისი პიროვნება, არა მარტო
როგორც გამომჩენი სასტიკი მწერლი-
სა, არამედ უაღრესად თავმდაბალი, საუ-
კეთესო, კეთილი თვისებების მქონე ად-
ამიანის.

და ამ ოჯახში, ჩემს თვალწინ გაიზარ-
და ლიპარი, ჭკვიანი გოგონა მანანა ირა-
კლის ასული ანდრონიკოვა. ამ ბავშვს
დედამისგან გამოჰყვა კეთილი გული და
ადამიანთა სიყვარული. განსაკუთრებით
უყვარდა ჩემი მეუღლე ივანე ცაბაძე, რო-
მელსაც „ცაბაძის“ ეძახდა.

როდესაც მანანა უკვე სტუდენტი იყო
და მისი პირველი ნიგნი „ბოგოლუბოვი“
გამოვიდა, წარწერით გამოუგზავნა ვანოს.
მახსენს 1973 წლის მაისი: ჩვენს
გზოში ისანშენი ყვავდა. მოულოდნელად
გვტყუებოდა მანანა, ელვითად ანდრონი-
კოვილი და ლაღი მესმინებოდა. ჩვენს
სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. მანა-
ნამ გამოაქო თავისი წმინდა ქართულით.

— რატომ გვიკვირ? მე განა ქარ-
ველი აღარა გავიწყობ? გვიკვირ ქართუ-
ლი მაქვს, ქმარი ქართველი მაყვს, მიე-
ლი საქართველო მოვლელი და შესწავლე-
ლი მაქვს, სირცხვილი არ არის ქართული
არ ვიციდე? მეც ვინაველა ჩემი დედა-
ენა. ცაბაძი, გახსოვს ბავშვობაში ჩემი მე-
უზნებელი, თბილისი ელფეთერისაა, შე-
ნი კი მოსკოვიო? მე მართალი მეგობრა
და სულ ენატრობდი ნეტავი თბილისიც
ჩემი იყო მეძუტი.

იგი ბრწყინავდა თავისი გარეგნობით,
ჩვენც გვოცნიდით, ევერებოდით, ვიგო-
ნებოთ მის ბავშვობას.

ნასადილეს გზოში გავიდა და ისამ-
ნებში ჩაწავდა თავი. შეამჩნიო, რომ ვანოს
ყვავილების მოჭრა უნდოდა მისთვის და
ხელი სტკავდა.

— თუ გვიყვარდ, ნუ იზამ მაგას, აბა
რად მიწადა, არ მიყვარს, ყვავილები რო-
ცა წყვეტენ, აბა ამას რა ჯობია, იყოს,
იცოცხლოს. — და წავიდა მანანა, თურმე
ველარისოდეს ვნახავდი მას.

სიკვდილის წინა დღეებში კიდეც ერთი
ნიგნი გამოვიგზავნა, თითქმის გვემშ-
ვილებოდა:

„ჩემს სიყვარულს ივანე ივანეს ძე ცაბა-
ძეს ღრმა ძივარდულით. მაღლობა ყვე-
ლაფერი კარგისათვის, იმ დიდი სიკეთი-

სათვის, რომელიც ჩემთვის გასწიეთ, გუ-
ლითადაც სალამი მუშანას და გოგოებს.

(მანანას მოსკოვი) ავტორი. 1974 წლის
3 დეკემბერი“.

მისგანაირი ძალიან ბევრია. ეს პა-
ტარა წერილი ყველაფერს ვერ დაიტევს.
მინდა ვისარგებლო პროფესორ ზილდერ-
შტეინის მოგონებით და ორივე სიტყვით
მანანას მოღვაწეობას შევეხო:

პირველად მცხერებში ცისხელი ეკ-
რანიდან მოგვევლინა, მილიონობით ად-
ამიანმა ნახა მისი გადაცემები. იგი მოს-
კოვის უნივერსიტეტში სწავლობდა ის-
ტორიის ფაკულტეტზე, ხელოვნებაშიც —
დნეობის განხრით. მისი სადილობი ნა-
შრომი „ალექსანდრე ბოგოლუბოვი“ იყო.
„როდესაც მანანამ თავისი სადილობი
ნაშუაგვარი მომიტანა, — წერს პროფ.
ილია სიმონის ძე ზილდერშტეინი, — იგი
ნავეციხეზე და გაოცებული დავჩნდი. ბე-
რის შემთხვევა მქონია მერჩია სტუდენ-
ტებისათვის, თუ რომელი სადილობი
თემა შეერჩიათ, მაგრამ მე არასოდეს სტუ-
დენტის ასეთი ხარისხის ნაშუაგვარი არ
ნაშეიკითხავ. იშვიათი შემთხვევა იყო,
რომ სტუდენტის ნაშუაგვარი ნიგნიად გა-
მოსულიყო და აი 1962 წელს იგი გამო-
ცემული ვიხილეთ. სრული ცაბაძე წელი
გავიდა, რაც ამ სტუდენტობა ნაშუა-
გვარმა მხატვარ ბოგოლუბოვზე სინაოდ
იხილა, მაგრამ დღემდე ამაზე უკეთესი
არაფერი დანერგულა“.

როგორც ზილდერშტეინი გადმოგვ-
ცემს, ამ ნიგნით შეიძლება საკანდიდა-
ტო დისერტაციის ბრწყინვალედ დაცვა,
მაგრამ მანანას უკვე ახალი თემები და
ახალი გამოკვლევები ჰქონდა. ის უკვე
ხელოვნების ისტორიის ინსტიტუტის ას.
პროპაგანდა და კინემატოგრაფიის და ფერ-
წერის კაბერის პრობლემებს სწავლობს.

1965 წელს მანანა იცავს საკანდიდა-
ტო დისერტაციას თემაზე: „კინემატოგ-
რაფის პლასტიკური სათავე“ (ხელმძღვა-
ნელი პროფ. ს. ი. იუტკევიჩი) და მას ერ-
თხმად ანიჭებენ ხელოვნებათმცოდნეობის
კანდიდატის ხარისხს. წარმატება ამ შრო-
მის მიღწევა დიდი იყო, რომ მანანა სა-
კანდიდატო სახელმწიფო კინემატოგრაფიის
ინსტიტუტში მიიწვიეს, რათა ნაკეთი-
ლექციების კურსი „ხელოვნების მსოფ-
ლიო ისტორია“. ცხრა წლის განმავლო-
ბაში, სიციხისთვის უკანასკნელ დღემდე,
იგი სტუდენტთა საყვარელი ლექტორი
იყო.

ამასთან, მანანა განაგრძობდა მუშაო-
ბას ამ თემაზე და 1968 წელს გამოვიდა
მისი 30-ათას ტირაჟის ნიგნი „რამდენი
წლისაა კინო“ (გამომც. „ისკუსსტკო“).
ამ ნიგნმა დიდი გამოხმაურება ჰპოვა
გაზეთების: „ლიტერატურაშია გაზეთის“,
„ისკუსსტკო კინოს“, „ახალი სამყარო“.
ფურცლებზე ამ რეცენზიების ერთ-ერთი
ავტორი აღინიშნავდა, რომ შ. ანდრონი-
კოვას ნაშუაგვარი დასრულებულია, ერთი-
ნი გამოკვლევა, რომელიც საისტრესთა
ყველაისთვის, ვინც დაინტერესებულია

ესთეტიკური აზრის განვითარებით.

1974 წელს გამოქვეყნდება „გეგმირე-
ბამ“ გამოსცა მანანას ახალი ნიგნი
„პორტრეტიდან სახეზე“ (ლიტერატურა)
რასაც და კინოში პორტრეტის პრობლემის
შესახებ. ამბობენ, ეს ნიგნი მნიშვნელო-
ვას მარტო კინოს შესახებ არსებულ გა-
მოკვლევებში კი არ შეიწირაოვნებს, არა-
მედ თავის ადგილს დაიჭირა ლიტერატუ-
რის ცოდნეობაშიც. მანანა მანამდლო-
ბას იღებდა ეთნოგრაფიის თხზულებათა
ექსტრემულის შედგენაში. მან გულდა-
რასად მთიანეთის დიდი რეზერვარის ლიტ-
ერატურული ნაწარმოებები, ხელნაწერები
და დღიურები, რომლებიც ლიტერატურისა
და ხელოვნების კონტრალურ სახელმწიფო
არქივში ინახებოდა.

დიდი წარმატება მოუტანა მანანას
სატელევიზიო გადაცემის ციკლმა: „პორ-
ტრეტის პორტრეტი“, რომლითაც იგი
1970-1972 წლებში გააჩივრება ცენტრ-
ალური ტელევიზიის პირველი პროგრამა-
გზეთი „სოციალური კულტურა“ აღნიშნა-
და, რომ ცოდნის ფართო დიაპაზონი, ქა-
ნდაცების, ფუნერის, ლიტერატურის ღრმა
ცოდნა ნებას აძლევს მანანას ირაკლი-
ასაულ ანდრონიკოვას, არა მარტო გაიბა-
ცის მაყურებელი, არამედ დაუბრუნდეს
იგი თავის აზრს.

სიციხისთვის უკანასკნელ თვეში მანანა
ამზადებდა სატელევიზიო გადაცემას —
„მიქელანჯელოს“. მან მთლიანად დაას-
რულა სცენარი, ხოლო ცენტრალურმა
ტელევიზიამ გადაიღო ეს მანანა. ვფიქ-
რობთ, მღვიდრი შინაისთვის ასევე ეს გა-
დაცენა მიიყვრება იმით ყურადღებებს,
ვისთვისაც უდიდეს ისტატოა ხელოვნება
მშვენიერების უსასრულო ოკეანეა.

დღეს ჩვენ წინ დგას მანანას მეთოთ
ნიგნი (გამომცემლობა „ისკუსსტკო“),
რომელიც მისმა ავტორმა თავისი ჩვეუ-
ლი ლიმილით ველარ გადმოგვრცელა. ხე-
ლოვნებათმცოდნეობა ამ ნიგნს დიდდა
აფასებდა. ერთ-ერთ რეცენზიაში ნათქვა-
ნია: „მანანა ანდრონიკოვას ნიგნი უნდა
განვიხილოთ როგორც ნოვატორული ნა-
წარმოები, როგორც თავისი გაბრძნობივი
პრინციპებით, ისე საპორტრეტო პრობ-
ლემების გადამჭერების ხასიათითა და, ბო-
ლოსა, შეფასების მიხედვითაც“.

მართლაც, ნიგნი „პორტრეტის ხელო-
ვნება“ საუკეთესო ნაშუაგვარია და საი-
ნტერესო სახელად ხელოვნების შესახებ
დაწერილ მოკლულარულ ლიტერატურაში
ამ ნიჭიერმა ქალმა რამდენი ენერგია
ჩააქვდა თავის საყვარელ საქმეს, რამდე-
ნი დაბრკოლება გადელახა იმ გზაზე, რო-
მელსაც მეცნიერების ძნელი გზა ეწოდე-
ბა და რა სამწუხაროა მისი ასე ნაადრევ
აიკვდილი.

დღეს მოსკოვი, გორკის ქუჩაზე, ირა-
კლი ანდრონიკოვის ბინაში შენახული თუ
არა, მანანას სურათი შემოგანათებთ, მის
ახლოს ლარანკი პუდამ ცოცხალი ყვა-
ვილებია...

ახალი თეორიები კომპოზიციის
სახეს

ახლა კი გავეცნოთ კომბოსტოს ჯერძების
დამზადების რამდენიმე რეცეპტს:

შევიანელოთ ძმრით, ზეთით და შაქრით.
ერთ საშუალო ზომის კომბოსტოსათვის
საქიროა: 2 სუფრის კოვზი ძმარი, 2 სუფ-
რის კოვზი ზეთი, მარილი და შაქარი რამ-
დენიც გნებავთ.

ერთ ხაშუალო კომპოზიტორადვის ხაჭირა-
ნ ჰქია რტე, I სტაფილო, I ძრეო ოზნახუში.
I პატარა კონა კამა, I ხუფრის კოვზი ხო-
რბლის ფჰვილი, I ჩაის კოვზი კარაქი, მა-
რილი გემოზე.

ბ. ჯოხარია,
თ. კახელიშვილი.

ბასწორდება: ამა წლის მე-3 ნომრის 24-ე გვერდზე სათაური უნდა იკითხებოდეს ასე: „კრემი „დიპლომატი““.

გაიქო უგაი — კერძობის ასე
მონათესავეს კორტრეში

ადრეული ჩენესანის ადამიანში უჩელო
ხედავს ფიზიკური მშვენიერებითა და მორა-
ღური სრულყოფის ერთიანობას.

გრაჟანის კირველ გვერდზე — ლ. დავითაშვილი — „გაზაფხული“; მეთხუთე — აკოლო უჩალო — პერსონის ასულ
მონტაჟელტროს კორტაბი.

რედაქტორი მარიკა ბარათაშვილი	სარედ. კოლეგია: ბ. ბანძელაძე, ნ. გაფრინდაშვილი, ნ. გურამენიძე, ლ. კახაბაძე, კ. კვამაძე, ნ. კილასონია, თ. ლაშაძე, ვ. ლომთათიძე, კ. ძლენდი, ც. ტყეშელაშვილი (მხატ. რედაქტორი), ლ. შიშინაშვილი, ნ. ცაგარელი, ნ. ჯაფარიშვილი, ნ. ჯაფარიშვილი (პ. მგ. მდივანი).	საქ. კ. ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა
---	---	--

საქ. კვ ცკ-ის გამომცემლობის სტამბა. თბილისი, ლენინის ქ. № 14.
 Типография издательства ЦК КП Грузии, Тбилиси, ул. Ленина, 14

უჩვეულო სანახაობას დაეთმო შარშან მისი ტაშენის სპორტის სახლის დიდი არხა: აქ გაიმართა პარიკმახერებისა და კოსმეტოლოგების ტრადიციული საკავშირო კონკურსი. მასში 150 ზელმასანი მონაწილეობდა. საქართველოდან შეიღაცაიან გუნდს უნდა დავცა ჩვენი რესპუბლიკის ღირსება. „შეიღაცას“ „შვედონილი“ იყო საყოფაცხოვრებო მომსახურების სახლ „პარამიზის“ სილამაზის სალონის მემორიდელ ოსტატი ვაჟა მთიარაიანი.

ორი დღის განმავლობაში „ერკინებოდნენ“ ერთმანეთს სილამაზისა და მშვენიერების ოსტატები. გუნდები ძირითადი და ახალგაზრდული შემადგენლობით გამოდიოდნენ და თვითუფლის საშემსრულებლო ხელოვნება აღაფრთოვანებდა ეიურისა და მაყურებელს.

დიდი წარმატება ხვდა წილად გაერთიანება „მაგივის“ № 1 ქალთა სილამაზის სალონის მემორიდელ ოსტატს ნათელა იაშვილს. განსაზღვრულ დროში მან დიდი პროფესიული ოსტატობით შექმნა ვარცხნილობის უმშვენიერესი ნიმუში — ძველებური პირბადიანი ქუდი ეიურში იგი ერთ-ერთ საუკეთესო ნიმუშად ჩათვალა და ნათელა იაშვილმა მეორე საპრიზო ადგილი და „ოქროს ზღლის“ სამახსოვრო ოქროს მედალი მოიპოვა.

... უველადფერი კი იმით დაიწყო, რომ თბილისის მკვე საშუალო სკოლის დამთავრების შემდეგ, როცა უმაღლეს სასწავლებელში ჩარიცხვის პირველი ცდა უშედეგოდ

დამთავრდა, გოგონას ცოტა ადრე მოუხდა დაოცება. დედა რომ გახდა და ბავშვი ცოტა წამოეწარდა, გაღაწვევითა, როგორმე შეშველვოდა მეუღლეს და პარიკმახერობა შეისწავლა. 1969 წელს № 1 სილამაზის სალონში დაიწყო მუშაობა. მუდმივად შრომით მაღალ მოპოვდა თანამოსამუშეო და, რაც მთავარია, კლიენტთა პატივისცემა. ორსამ წელიწადში იგი უკვე აღიარეს სალონის საუკეთესო ოსტატად და პირველმა წარმატებამაც არ დააყოვნა — 1972 წელს, თბილისში გამართულ პარიკმახერთა რესპუბლიკურ კონკურსზე პირველი ადგილი დაიკავა. იმავე წელს იგი, როგორც გამარჯვებული, კიევში გამართულ საკავშირო კონკურსზე გაგზავნეს. იქ ნათელა ახალგაზრდა ოსტატთა რიგებში მონაწილეობდა, ტოლი არავის დადულ და გამარჯვებული დაბრუნდა. წარმატებას წარმატება მოჰყვა. დღეს ნათელა იაშვილი მრავალი სარაიონო, საქალაქო, რესპუბლიკური თუ საკავშირო კონკურსის მონაწილეა და მიღებული აქვს უამრავი ჯილდო, მაღლობა, სიგელი, დიპლომი. კარგი სპეციალისტი, საუკეთესო მეოჯახე, სამი შვილის დედაა.

სკკ XXVI ურილობაზე ხაზგასმით აღინიშნა, რომ XI ბუთწელდში კიდევ უფრო უნდა ამაღლდეს საყოფაცხოვრებო მომსახურების მუშაკთა როლი მშრომელთა კეთილდღეობის საქმეში. ნათელა იაშვილმა ახალი ვალდებულებით დაიწყო ახალი ბუთწელდი: გამოცდილმა ოსტატმა კარად იცის რომ ადამიანთა გუნება-განწყობილება, შრო-

ნათელა იაშვილი

მის ხალისი ბევრად არის დამოკიდებული სერვისის მუშაკთა საქმიანობაზე. გეგმები გეგმები, მაგრამ მისთვის მაინც უპირველესი საზრუნავია: მაღლიერი, კმაყოფილი გაისტუმროს თითოეული კლიენტი — ქალი ხომ ყველაზე მეტს ვარცხნილობის სწორი შეჩვევისათვის ზრუნავს და არც თუ იზვიათად დიდახს უწევს დგომა სარკის წინ. უშედეგოდ.

„ოქროსზღლიანი“ ოსტატი სიამოვნებით პოემსახურება ყველას, ვისაც სწამს, რომ ადამიანში ყველაფერი მშვენიერია უნდა იყოს...

ლუარა არჩეაშვილი

ოქროსელა ოსტატი

